

34 OBSERVANT

NICKY DE HIEP MOET WEG ALS LSVB-VOORZITTER

Nicky de Hiep, pas sinds januari voorzitter van de Landelijke Studenten Vakbond, heeft gisteravond haar functie neergelegd. Volgens een vertrouwenscommissie, die door het LSVB-bestuur was ingesteld om haar uitspraken over de verlenging van overgangsregeling voor de Harmonisatiewet te onderzoeken, was er een onoverbrugbare kloof ontstaan tussen de voorzitter en de rest van het bestuur. Toen een krappe meerderheid van de besloten algemene ledenvergadering, die gisteren in Utrecht was bijeengeroepen, de conclusies van de vertrouwenscommissie overnam, besloot De Hiep onmiddellijk af te treden.

Volgens LSVB-woordvoerder Peter Bollen komt er voorlopig geen nieuwe voorzitter. Het huidige bestuur treedt volgens schema volgende week zaterdag af, waarna een interim-bestuur tot de zomervakantie de lopende zaken waarneemt in afwachting van de verkiezing van een nieuw bestuur in september.

Nicky de Hiep heeft zelf laten weten dat haar aftreden meer te maken heeft met verschillen van mening over de manier waarop zij het voorzitterschap invulde dan met de 'zaak-Franssen'.

Tijdens een forumdiscussie op 19 mei, georganiseerd door VVD-jongeren, had De Hiep tijdens een informeel gesprek met de VVD-onderwijspecialist Franssen gesuggereerd, dat de overgangsregeling voor de Harmonisatiewet tot een jaar beperkt kon worden, als de VVD zoveel moeite had met de termijn van twee jaar, die door Deetman werd aangehouden.

Franssen wist de rest van de vaste kamercommissie voor onderwijs te overtuigen van halvering van de termijn, waarna ook Deetman volgde. Volgend jaar zal opnieuw worden blikken of een verlenging van de regeling met weer een jaar nodig is.

De LSVB was furieus over de toezegging van haar voorzitter, die overigens uit eigen beweging gemeld had, wat zij Franssen gesuggereerd had. Volgens Peter Bollen zijn door toedoen van De Hiep duizenden studenten gedupeerd.

"Dat konden wij natuurlijk niet tolereren, vandaar dat wij de zaak hebben laten uitzoeken door een vertrouwenscommissie". Volgens Bollen heeft het aftreden van De Hiep niets te maken met andere conflicten, waarover geruchten de ronde deden. Evenmin zou haar manier van optreden ter discussie hebben gestaan: "De zaak-Franssen was echt de enige aanleiding".

Nicky de Hiep was vanmorgen niet voor verder commentaar bereikbaar.

Nicky de Hiep: na vier maanden weer voorzitter af (foto Bram de Hollander)

Jacques Herraets

'Groningen' op zoek naar fraude bij uitwonenden

De Informatiseringsbank betaalt naar eigen schatting jaarlijks ongeveer 25 miljoen gulden teveel aan studiefinanciering uit. Dat geld gaat naar studenten die valselijk opgeven uitwonend te zijn, omdat zij dan een hogere beurs krijgen. De Informatiseringsbank zal de te veel uitbetaalde gelden terugvorderen, desnoods via de rechter.

Uit onderzoek van de Informatiseringsbank onderduidend van de totaal 240.000 als uitwonend geregistreerd staande studenten, bleek 3 procent ten onrechte een studiebeurs voor uitwonenden te ontvangen. De basisbeurs voor uitwonenden is bijna f 340,- hoger dan een basisbeurs voor thuiswonenden. Dit is voor de bank aanleiding om een groot-scheeps onderzoek voor te bereiden naar de feitelijke woonsituatie van alle uitwonende studerende. Geschat wordt dat jaarlijks ongeveer 25 miljoen gulden teveel aan studiefinanciering wordt uitbetaald door de onjuiste registratie. De duizend studenten zijn in maart bezocht op het woonadres dat bij de Informatiseringsbank bekend was. Daarbij is gebleken dat 85 procent van de onderzochten daadwerkelijk op het opgegeven adres woont. Drie procent was niet uitwonend en kreeg dus onterecht een studiebeurs voor uitwonenden. Voor de resterende 12 procent is het onderzoek nog niet afgerond. Daarvan wordt verder uitgezocht hoe de werkelijke situatie is. De ten onrechte uitbetaalde bedragen worden teruggevorderd. Daarnaast lopen er acties die kunnen leiden tot een strafrechtelijke vervolging. De eerste verhoren door een opsporingsambtenaar hebben al plaatsgevonden. De processen-verbaal die door de opsporingsambtenaar zijn opgemaakt, zijn aan de Officier van Justitie doorgegeven.

Tegen de studerende die zich tijdens de controle met terugwerkende kracht als thuiswonend hebben gemeld (een procent van de totale groep onderzochten), worden geen gerechtelijke stappen ondernomen. De ten onrechte betaalde bedragen worden wel teruggevorderd.

Luuk Hajema

LSVB spant kort geding aan over beurzen

Enkele tienduizenden studenten lopen financieel verlies op als bij hun aanvraag voor studiefinanciering ergens een fout wordt gemaakt. Dat is het gevolg van een nieuwe maatregel van minister Deetman, die het onmogelijk maakt om dergelijke fouten met terugwerkende kracht te corrigeren.

Dat betoogde advocaat mr. J.M. Barendrecht dinsdag namens de Landelijke Studenten Vakbond (LSVB) in een kort geding dat de bond tegen Deetman had aangespannen. Het geding diende voor de president van de Haagse rechtbank,

mr. M. Wijnholt, die vorig jaar het bekende vonnis inzake de Harmonisatiewet uitsprak.

De zaak draait om een ministeriële regeling van 27 april jongleden. Daarin heeft Deetman bepaald aanvullende studiefinanciering (leningen en aanvullende beurzen) niet meer met terugwerkende kracht kan worden aangevraagd. Ook wijzigingen in de omstandigheden van de student die leiden tot een hogere toelage, worden pas gehonoreerd vanaf het moment dat de verandering is doorgegeven aan 'Groningen'.

De LSVB acht dat in strijd met de huidige praktijk en met de geest van de wet. Volgens Barendrecht is dat een onredelijke maatregel. Als bijvoorbeeld een student op 1 april op kamers gaat wonen en daarvan op 3 april opgave doet, komt hij pas met ingang van de maand mei in aanmerking voor de -hogere- uitwonendenbeurs. Voorheen zou hij die beurs met terugwerkende kracht tot 1 april hebben ontvangen. Nu gaat hem dat honderden gulden kosten.

Jos Dohmen

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg.
Redactie-adres: Postbus 616,
6200 MD Maastricht. Tel. 043-887174

Negende jaargang, nummer 34, 15 juni 1989

Inhoud

pag. 8-9

Probleemgestuurd koken

Steeds meer instellingen volgen het Maastrichtse voorbeeld en gaan experimenteren met probleemgestuurd onderwijs. In Leeuwarden wordt er probleemgestuurd gekookt, in Heerlen leiden ze roedvrouwen probleemgestuurd op en in Eindhoven leren studenten probleemgestuurd verplegen. Maar een goed draaiend PGO-model valt niet van vandaag op morgen te realiseren, zo leert een rondgang langs verschillende instellingen in het land. Het Maastrichtse voorbeeld moet worden vertaald naar de eigen situatie en in de aanloopfase moeten heel wat valkuilen vermeden en weerstanden overwonnen worden.

Pagina 5

Sceptis over faciliteringsnota

De faciliteringsnota heeft zijn eerste ronde door de instelling gemaakt. De reacties zijn gemengd. De kwaliteit van de nota wordt heftig bekritiseerd: onsamenhangend, geen analyse van de problematiek. Toch zijn de faculteiten over het algemeen vóór, diensten hebben grote twijfels maar gaan niet vierkant op de rails liggen. De sceptis overheerst. Het college wordt in ieder geval verzocht eerst een hoop vragen te beantwoorden en vervolgens zeer behoedzaam te werk te gaan.

Pagina 6

Basisfilosofie overbodig

Peter Jan Knegtman heeft zich sinds anderhalf jaar geleden op de geschiedenis van de medische faculteit geworpen. Die moet bewaard voor het nageslacht, vond het faculteitsbestuur. Een der voorlopige conclusies: de basisfilosofie van 1972 had niet echt gehoeven om politieke goedkeuring uit Den Haag te verkrijgen; de achtste medische faculteit was er sowieso wel gekomen. Knegtman schreef ook nog een proefschrift, over heel wat anders echter, de SDAP in de jaren dertig. Hoe de socialisten zich aanpasten.

Pagina 7

De 'elitaire' plannen van de VVD

De verkiezingen van 6 september zijn voor de universiteiten van groot belang. Al het rumoer, dat de escapades van Deetman hebben veroorzaakt, hebben toch nog een goede kant: er wordt veel over universiteiten gepraat. In enkele verkiezingsprogramma's behoort het wetenschappelijk onderwijs uitdrukkelijk tot de programmapunten. De meeste aandacht trekt het plan van de VVD om een topuniversiteit te stichten, maar dat plan roept nu al de meeste weerstand op.

Nog één Observant

Volgende week verschijnt het laatste nummer van de negende jaargang. Kopij voor de mededelingen moet as. vrijdag voor 12 uur worden ingeleverd bij de dienst Voorlichting; overige kopij moet uiterlijk maandag in het bezit zijn van de redactie. Het eerste nummer van de tiende jaargang verschijnt op 31 augustus

GEEN STEUN VOOR LANDELIJKE AUDITORENREGELING

De universiteiten blijven zich halsstarrig verzetten tegen een landelijke auditorenregeling. Zij lijken een nieuwe oproep van minister Deetman te negeren, die wil dat zij met vertegenwoordigers van de studenten en met het hbo gaan praten. Ambtenaren van het departement zouden daarbij de helpende hand willen bieden.

Het is in ieders belang dat er een landelijke auditorenregeling komt, meent Deetman. Hij zei dat vorige week tijdens een overleg met de universiteiten en hogescholen. De bewindsman is er niet gelukkig mee dat de universiteitsbesturen daarvan willen afzien. Deetman heeft geen middelen om de universiteiten te dwingen, zodat hij met een dringend verzoek moest volstaan. Het ziet er echter niet naar uit, dat de universiteiten daarvoor zullen zwichten.

In samenhang met de Harmonisatiewet heeft de bewindsman sinds vorig jaar een speciaal auditorenfonds ter beschikking gesteld aan de universiteiten en hogescholen. Deze kunnen hieruit steun geven aan studenten die hun studiebeurs verliezen omdat zij langer dan zes jaar over hun opleiding doen. Daarbij gelden wel enkele criteria: de overschrijding van de inschrijvingsduur moet een gevolg zijn van bijvoorbeeld ziekte, het verrichten van bestuurswerk of bijzondere familie-omstandigheden.

Deetman is het eens met de Landelijke Studenten Vakbond (LSVB), die wil dat

de toepassing van deze criteria en de hoogte van de uitkeringen overal hetzelfde zijn. Pogingen van de bond om daarover met de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) van gedachten te wisselen zijn echter mislukt. Met de HBO-raad is de LSVB wel in gesprek.

De universiteiten hebben inmiddels wel toegezegd dat zij proberen hun plaatselijke regelingen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Zij hebben een aantal uitgangspunten geformuleerd, die elk van hen wil naleven onder het voorbehoud dat er genoeg geld in het plaatselijke auditorenfonds zit. Zo willen zij alle auditoren die 'redelijkerwijs' binnen een jaar kunnen afstuderen in staat stellen een lening - desnoods bij een bank - af te sluiten.

Auditoren die op grond van een van de genoemde criteria recht hebben op steun, kunnen een maandelijks giften krijgen ter hoogte van de basisbeurs. Daarbij geldt echter als voorwaarde, dat de betrokkene als 'gewoon' student studiefinancie-

ring ontving. Wie ingeschreven stond als deeltijd-student en ook recht had op een tegemoetkoming in de studiekosten, kan als auditor een vergoeding van zijn collegegeld ontvangen. Deze financiële ondersteuning wordt alleen verleend voor de tijd die nodig is voor het goedmaken van de erkende studievertraging.

Jos Dohmen/HOP

D66 wil ondernemende universiteiten

Universiteiten en hogescholen moeten de vrijheid hebben om als ondernemingen te opereren. Voor hun investeringen moeten zij kunnen lenen op de kapitaalmarkt. Dat zegt D66 in het afgelopen weekeinde gepresenteerde concept-verkiezingsprogramma.

D66 juicht het proces van verzelfstandiging van de universiteiten en hogescholen toe. Het door minister Deetman ingediende voorstel voor een Wet Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) moet snel zijn beslag krijgen, omdat daarin de autonomie van de instellingen is uitgewerkt. Door verminderde regelgeving zullen de verschillen tussen de instellingen van hoger onderwijs toenemen. D'66 verwacht dat dit tot onderlinge concurrentie leidt en tot uitbouw van de samenwerking met het bedrijfsleven. In een dergelijke marktsituatie moeten de universiteiten en hogescholen ook de vrijheid hebben als ondernemingen te opereren en bijvoorbeeld voor hun investeringen kunnen lenen op de kapitaalmarkt.

D'66 vindt niet dat alle instellingen ook in staat gesteld moeten worden om alle studierichtingen aan te bieden. In het verkiezingsprogramma wordt gepleit voor de vorming van 'clusters' van universiteiten en hogescholen. Als cluster zouden de instellingen een volledig pakket mogen aanbieden. Het ondernemingsgewijs opereren van de instellingen mag niet tot gevolg hebben, dat de aandacht in het wetenschappelijk onderzoek wordt bepaald door gewin op de korte termijn. D'66 vindt dat het fundamenteel onderzoek juist versterking behoeft. De bezuinigingen hebben tot nu toe vooral geleid tot 'uitholling' van de onderzoek-infrastructuur. Om deze ongedaan te maken wil D66 honderd miljoen gulden voor investeringen uittrekken.

Jos Dohmen/HOP

Nagekomen uitslagen verkiezingen 1989

In het vorige nummer van Observant kon het Centraal Stembureau nog niet alle uitslagen van de universitaire verkiezingen publiceren. Hier volgen de ontbrekende uitslagen.

FACULTEITSRAAD ALGEMENE WETENSCHAPPEN

Geleding WP
(Opkomst 89,47%)

Angelsaksische 'bias' ?

"In België wordt gewoon niet meer zo veel gepresteerd op het gebied van de wetenschapsfilosofie, -geschiedenis en -sociologie", tekent Wammes Bos op uit de mond van hoogleraar wijsbegeerte Gerard de Vries, wanneer hij die aan de tand voelt over de afwezigheid van België in de plannen voor een studierichting 'Cultuur- en wetenschapsstudies'. "Ik kom ze in mijn vak niet tegen", zegt de Vries. ("De strijd om cultuur wordt niet opgegeven", Observant nr. 31.)

Even slikken. Het is bekend dat Belgische academici het, vergeleken bij hun Nederlandse collega's, met erg krappe middelen moeten rooien. Ook op de aangehaalde gebieden is dat zeker het geval. Gebeurt er echter werkelijk zo weinig als de Vries suggereert? Laten we eerst even onmiddellijk over de grens kijken. In Luik bevindt zich één van de belangrijkste centra voor wetenschaps- en techniekgeschiedenis in West-Europa, met een twintigtal medewerkers. De bezielende kracht achter deze groep, Robert Halleux - een wereldautoriteit inzake de geschiedenis van metallurgie en alchemie - is tevens directeur aan de Ecole des Hautes Etudes et Sciences Sociales te Parijs en uitgever van de *Revue d'histoire des sciences et de leurs applications*, het toonaangevende Franstalige tijdschrift voor wetenschapsgeschiedenis. Paul Gochet, eveneens hoogleraar te Luik, wordt wijd en zijd gerespecteerd om zijn verhelderende analyses van de vaak moeilijk te doorgronden ideeën van de Harvard-filosoof Quine, wiens invloed op Thomas Kuhn en op het huidige wetenschapsonderzoek niet valt weg te denken. Wat verderop (Louvain-la-Neuve) geniet Philippe Van Parijs internationaal aanzien in de filosofie van de sociale wetenschappen.

En in de hoofdstad? Daar treffen we bijvoorbeeld (als hij niet net in de VS vertoert) Michel Meyer aan, een productief pionier van de 'problematologie', een nieuwe filosofische benadering van het proces van wetenschappelijk ontdekken en uitvinden. De Nobelprijswinnaar Ilya Prigogine (Brussel/Austin, Texas) is niet alleen als fysicus wereldberoemd. Met de wetenschapsfilosofe en -historica Isabelle Stengers schreef hij onder andere *La nouvelle alliance* (Amerikaanse bewerking *Order Out of Chaos*). Het aantal exemplaren dat van dit boek en zijn talrijke vertalingen over de toonbank gaat is een veelvoud van de gezamenlijke productie van heel wetenschapsonderzoekend Nederland. Stengers is één van degenen die het creëren van een "ecoculturele" ruimte in de Latijnse landen beoogt als tegenwicht voor de intellectuele hegemonie van de VS. Zij weet overigens de briljante fantast Bruno Latour - één van de Vries' helden - te gepasten tijde terug te fluiten met dodelijke tegenwerpingen.

De Vlamingen ontbreken, zei u? *The Cognitive Paradigm* (1982) van Marc De Mey (Gent) ligt aan de basis van de sterk opkomende wetenschapspsychologie. Het boek wordt aan een aantal Amerikaanse campussen als handboek gebruikt; een Japanse vertaling is in voorbereiding. De Mey is één van de leerlingen van Leo Apostel die van Gent een mondiaal trefpunt voor wetenschaps- en cultuuronderzoekers hebben gemaakt. Om nog één greep te doen: het International Forum for Biophilosophy, dat onlangs werd opgericht om de filosofie van de bio-wetenschappen in Europa op het peil van de Amerikaanse concurrentie te brengen, heeft Leuven als zetel gekozen.

De gebelgde (zal ik maar zeggen) BRT-journalist Geert Van Istendael nam onlangs in een interview grote woorden in de mond; hij had het over "Hollandse aanmatiging, zelfgenoegzaamheid, tactloosheid, agressiviteit en kaal onbegrip voor wat buiten de grenzen ligt" ("Voor Nederlanders is het comfortabel ongenueanceerd over België te denken", de Volkskrant van 29 april). Het kan ook wat rustiger. Als Belg weet je dat margarine in Holland 'boter' heet. Boter wordt daar 'roomboter' genoemd. Wanneer de Vries "enige angelsaksische 'bias' in zijn contacten" toegeeft, zal hij wel "ik spreek geen Frans" bedoelen. En wat de Vlamingen betreft, die kennen al zolang het liedje "Pour les flamands la même chose!" Leve Europa!

P.S. Je zult me niet kwalijk nemen, Gerard, dat dit keer mijn verantwoordelijkheid als voorzitter van het Belgisch Genootschap voor Logica en Wetenschapsfilosofie zwaarder weegt dan de loyaliteit met de vakgroep.

Werner Callebaut

Gekozen zijn: H. Peters, Maarten Doorman, Joop de Jong, E.S. Houwaart en Maarten van der Meulen.

FACULTEITSRAAD ECONOMIE

Geleding WP

(Opkomst 71,31%)

Gekozen zijn: Peter de Gijsel, Bart Verspagen, Antoon Kolen, Christian Wolff, Jan Nijhuis en Hanno Roberts.

FACULTEITSRAAD RECHTEN

Geleding OBP

(Opkomst 70,59 %)

Gekozen zijn: Erna Beurskens en Marie-Thérèse Finders.

Geleding WP

(Opkomst 76,35%)

Gekozen zijn: Jacqueline Parlevliet, René Kleijkers, Fred Grünfeld, Ad Geers, René de Groot en Kid Schwarz.

Topambtenaar hekelt universiteiten

De Nederlandse wetenschappelijke wereld speelt veel te weinig in op de maatschappelijke en technologische uitdagingen die voor de deur staan. Tot nu toe is daarop noch door universiteiten, noch door de researchcentra binnen en buiten het bedrijfsleven voldoende alert gereageerd. Daarmee dreigt zich te herhalen wat rond 1980 aan de orde was, toen Nederland na aanvankelijke inertie alle zeilen moest bijzetten om de ontwikkelingen in biotechnologie en informatica niet te missen.

Dat was de strekking van het betoog van dr. E. van Spiegel, directeur-generaal voor het wetenschapsbeleid bij het ministerie van onderwijs en wetenschappen, vorige week in kasteel Vaalsbroek tijdens de uitreiking van de DSM-prijzen voor chemie en technologie.

Zo bestaat er nog maar weinig begrip voor de werkelijke betekenis van een trend als de toenemende internationalisering in de wetenschap; die betekent namelijk heel wat anders dan het bijhouden van de buitenlandse vakliteratuur en het van tijd tot tijd bezoeken van congressen, smaalde Van Spiegel. Aan de orde is veeleer een wetenschappelijke arbeidsdeling in Europa, die onontkoombaar is omdat het onmogelijk wordt om in elk land op alle gebieden voldoende niveau te halen. Ook de financieringsmechanismen zullen zich daaraan aanpassen, waarschuwde van Spiegel, die duidelijk maakte dat de brede spreiding van gelden van de Europese stimuleringsprogramma's als Esprit en Bright haar langste tijd heeft gehad. In de toekomst zullen die veel gericht worden ingezet. "Het is afgelopen met de verdelende rechtvaardigheid", voorspelde de to-

pambtenaar.

Een andere reden om Europese research-zwaartepunten te creëren ligt in de steeds gecompliceerder thema's die de wetenschap krijgt voorgelegd. De transportproblematiek bijvoorbeeld is zo ingewikkeld geworden dat alleen een multidisciplinaire aanpak uitkomst kan bieden. Op haar beurt kan die alleen succes hebben als ze wordt georganiseerd binnen internationale topcentra. Daartoe zullen de universiteiten, onderzoeksinstellingen als TNO, en de private research-sector hun inspanningen moeten bundelen. Maar dergelijke trends worden nog niet opgepikt door het wetenschappelijk bestel in ons land, betoogde Van Spiegel verwijtend.

Hetzelfde geldt voor de training van een "maatschappelijke elite" van zowel onderzoekers als bestuurders, die in de nabije toekomst leiding moet gaan geven aan deze processen. De opleiding van dergelijk topkader wordt veronachtzaamd. Maar, gaf Van Spiegel toe, binnen de grenzen die het huidige universitaire eerste fase onderwijs stelt is dat ook onmogelijk.

Wammes Bos

Door Bart Brouwers

Blunder

Niemand weet nog hoe het kon gebeuren, maar in Delft hebben ze het klaargepeeld: na de universiteitsverkiezingen zijn maar liefst twee fouten gemaakt in de zetelverdeling voor de Delftse U-raad. De restzetels werden verkeerd verdeeld, als gevolg waarvan een fractie niet één, maar twee zetels kreeg toebedeeld en een andere niet negen maar acht. Een derde fractie kreeg de zetel, die bij fractie één teveel was ingedeeld, maar moest die vervolgens weer afstaan aan fractie twee, omdat die recht had op een negende zetel. Fractie drie blijft dus in saldo gelijk (op zeven namelijk), maar ontkwam ook niet aan de blunders van het Centraal Stembureau. Terwijl de berekening van de restzetels toch kinderlijk eenvoudig schijnt te zijn. "Zeer slordig", aldus J. Boshoff van fractie één, die dus terugviel van twee naar een zetel. Ze is evenmin te spreken over de manier waarop een en ander haar is meegedeeld: namelijk door iemand die ze toevallig op de gang tegenkwam. "Je vraagt je af of die nieuwe berekening dan wel juist is". (Delta)

Absurd

Vele Nederlandse studenten zijn na de onlusten in China teruggeroepen naar het vaderland. Onder hen ook tien Amsterdamse studenten, die pas net een week in Peking zaten. Ze waren er, toen de rust leek weergekeerd, vol goede bedoelingen naar toegetrokken, maar al snel bleek dat ze de situatie verkeerd hadden ingeschat. De Amsterdammers kregen vrijwel vanaf het begin 's avonds huisarrest en mochten ook overdag de campus niet verlaten. Fotograferen werd hen eveneens verboden op het universiteitsterrein, waar studenten grote spandoeken hadden opgehangen en ten teken van rouw de bomen met witte papieren bloemen hadden versierd. De Nederlandse studenten zelf noemden hun situatie "absurd". Ronald Smit: "Velen van ons hebben het er moeilijk mee, dat we gewoon les krijgen van vriendelijke docenten, terwijl we weten dat elders in de stad geschoten wordt." Van het bloedbad op het Plein van de hemelse vrede hebben ze dan ook niets gemerkt. Internationale kranten waren er niet, de tv vertoonde slechts speelfilms en vragen over de situatie werden afgewimpeld. Telefoontjes met het thuisfront vormden de enige informatiebron. Inderdaad, absurd. (Folia)

Ruimte

Het gaat goed met de universiteit van Twente. Er is een grote toeloop van studenten die hun heil trachten te vinden aan de 'ondernemende universiteit'. Maar dat levert ook de nodige problemen op. De universiteit verwacht dat er het komend studiejaar voor een slordige achthonderd studenten geen ruimte is in de collegezalen. Ook in de practica-ruimtes wordt het steeds drukker. De universiteit verwacht nog meer problemen, wanneer bedrijfskunde het komend jaar geen 250, maar 310 eerstejaars toelaat, zoals de minister graag zou zien. Plannen voor nieuwbouw zijn er volop, maar ook daarvoor is geen ruimte. De grond op het universiteitsterrein is reeds geheel opgesoupeerd. (TU-blad)

Clip

Je bent jong en je wilt wat studeren. Zo ongeveer op die leest wordt momenteel in Delft gewerkt aan de totstandkoming van een videoclip, die middelbare scholieren naar de universiteit moet trekken. De video zal vertoond worden tijdens voorlichtingsbijeenkomsten op de

vooral bewegen; veel muziek, weinig woorden. Er moeten veel jonge hoofden en stemmen in te zien zijn, aldus voorlichter Maat van de TU Delft. De wetenschap van hoempapa en tralala. Rob Out kon het verzinnen hebben. (Delta)

Rubens

Met de tweefasen structuur en de studieduurverkortings hebben de universiteiten getracht "een Rubensvrouw in een jurk met een wespentaille te persen". Aldus dr. ir. H. Beltman, directeur basisvorming voor het Hoger Onderwijs van het ministerie van O&W. Beltman heeft geen goed woord over voor die tweefasen structuur, die -althans in de eerste fase- kwalitatief minder is dan de opleiding oude stijl. Wat de overheid ook beweert over kwaliteitsbehoud, Beltman weet dat het niveau wel degelijk is gedaald door het terugschroeven van de studietijd. (Mare)

Bier

Het is sneu voor de twee Tilburgse studenten Ivo Bozon en Joep van den Aker, maar evenzeer sneu voor Heineken en KLM. Door de gebeurtenissen in China moest een jarenlang voorbereide studiereis van het tweetal naar dat land op het laatste moment worden afgelast. De op twee ton begrote trip was gefinancierd door een aantal bedrijven, die wel wat zagen in de Tilburgse pioniers. Voor KLM zou een analyse gemaakt worden van het passagiers- en vrachtverkeer binnen China, terwijl Philips geïnteresseerd was in het imago dat de gloeilampenreus aan het andere eind van de wereld heeft. Heineken had gevraagd om de biermarkt in Shanghai in kaart te brengen. Maar niets van dit alles. Dinsdag 6 juni zouden ze vertrekken; op de zondag daarvoor viel definitief het doek. Bozon en Van den Aker gaan nu bekijken of ze eventueel op een later tijdstip nog een deel van het programma kunnen afwerken. (Univers)

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 251978

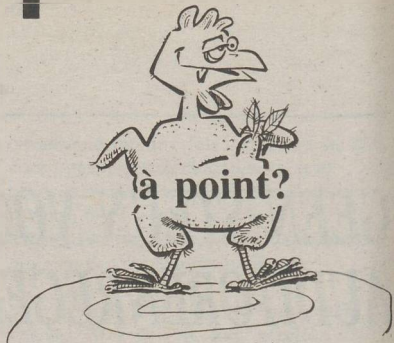
literatuur

Autorijschool Dorssers

doet het met garantie

Jawel, indien u de eerste keer niet slaagt voor het rijexamen, betaalt u de tweede keer niets.

Door het houden van proefexamens wordt u optimaal voorbereid op uw examen. U betaalt slechts fl.35,- per rijles in VW golf. Tevens het adres voor uw motorrij-opleiding. Bel voor informatie 043- 616153.

Wat ons te wachten staat in Europa na 1992 betekent de weerlegging van de gedachte dat alle verandering vooruitgang betekent. De verdere rationalisering van het boerenbedrijf is een regelrechte aanslag op wat sinds mensenheugenis de bron van inspiratie voor lekker eten is geweest: de boerenkeuken. U zult dan in te verfijnde restaurants, uit kookboeken en rubrieken als deze de herinnering levend moeten houden. Ik zal hier vast een bijdrage aan de cultuurgeschiedenis van de nabije toekomst leveren met de beschrijving van een klassieke plattelandskeuken; polenta met worst en rode uien saladé.

Doe per persoon driekwart kop, circa 75 gram, niet te fijn gemalen maismeel met anderhalve kop water in een grote pan, en voeg een snuffje zout toe. Breek dit onder voortdurend roeren aan de kook, en laat het meel in een half uur tot veertig minuten gaar koken. Zet het vuur niet te hoog, want dan brandt het aan; u dient regelmatig een luie en rustgevende ploep te horen. Blijf roeren om klonters en aankoeken te voorkomen, en voeg kokend water toe wanneer de massa te dik wordt. De bedoeling is dat u uiteindelijk een heel dikke pap overhoudt. Stort die in een ondiepe schaal en laat afkoelen. U kunt dit gerust een dag van tevoren bereiden. Snijd de massa wanneer zij is afgekoeld in regelmatige rechthoeken, en rooster die onder de grill of op houtskool tot ze aan beide zijden een goudgeel korstje hebben.

Kook per persoon vier ons rode uien met schil en al in water zonder zout. Niet langer dan een kwartier, want ze moeten stevig blijven. Giet het kookwater af, voeg koud water toe, en haal dan pas het buitenste schillette van de uien af. Snijd de uien in grove ringen. Prik daarbij een vork door het kontje, waar de wortels zitten, om te voorkomen dat ze voortijdig uit elkaar vallen. Maak de nog warme uien aan met olijfolie van de beste kwaliteit die u kunt vinden, en rode wijnzijn (ongeveer in de verhouding 3:1), en zout. Let bij het kopen van de wijnzijn in ieder geval op de sterkte. In Nederlandse supermarkten wordt nogal veel slap spul verkocht; kennelijk is die azijn met water verdund. Een zuurgraad van 7 is goed. En probeer de geur en de smaak uit. Goede wijnzijn is geurig en heeft een veel complexere smaak dan alleen maar zuur.

Traditioneel wordt hierbij cotichino gegeten, een dikke worst waarvan het vel wordt ingeprikt en die u in twee uur gaar stoomt en in plakken serveert of de kleinere salamelle of luganeghe, die op houtskool worden gegrilleerd. Die zijn in Nederland niet te krijgen. U zult dus zelf naar een andere worst op zoek moeten.

Als de barbecue toch brandt, dan kunt u net zo goed ook het voorgerecht daarop klaarmaken. Bruschetta is uiterst simpel en heel lekker. Bwestrijdikke sneden oud brood, liefst stevig grijs brood, met doorgesneden tenen knoflook, bedruppel ze met olijfolie, en grilleer ze op de houtskool.

Drink er een glas wijn bij. En hef dat op de oude boeren en de goede dingen die voorbij gaan.

© August Magirus

Cosa di Franco

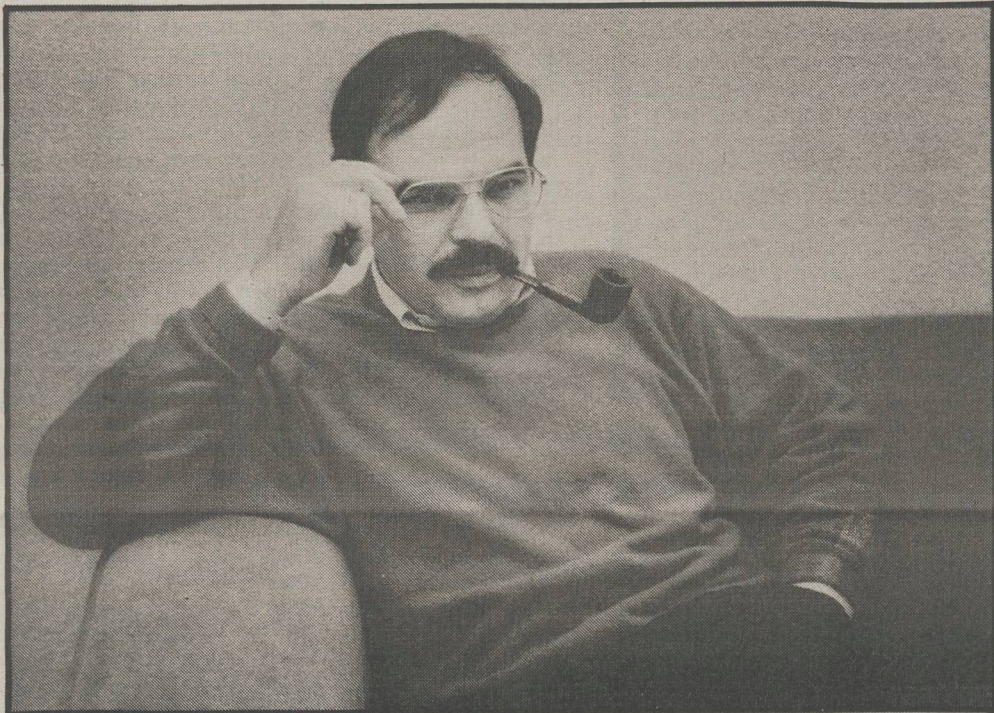

Véronique van der Varst, secretaresse bij het Instituut voor Geneesmiddelen, Veiligheid en Gedrag.

"Het zou net zo goed over Albert Heijn kunnen gaan"

VERDEELDHEID OVER FACILITERING

Het wordt steeds moeilijker voor het college van bestuur om vol te houden dat er binnen de instelling een ruim draagvlak voor de faciliteringsplannen bestaat. Nu de reacties van diensten en faculteiten grotendeels binnen zijn blijkt de twijfel over de beoogde operatie vooral binnen de diensten aanzienlijk. De faculteiten reageren over het algemeen positiever, hoewel ook daar kritische geluiden opklinken over de magere analyse die het college van de problematiek heeft gemaakt. En zal de facilitering daarvoor eigenlijk wel een oplossing bieden?

Marius Bassie:
"Diensten nemen college niet serieus".
foto Franco Gori

Tot deze week hebben diensten en faculteiten van het college van bestuur de tijd gekregen om "op hoofdpunten" op de nota over facilitering en reorganisatie van het dienstenapparaat te reageren. Zoals te verwachten was zijn de reacties van de faculteiten nog het meest positief: de plannen om de diensten meer "marktconform" te laten werken lijken immers vooral aan hen ten goede te komen. Het betekent in ieder geval een grotere zeggenschap over de financiële middelen, die immers van het centrale instellingsniveau naar dat van de "gebruikers", in casu veelal de faculteiten, overgeheveld zullen worden. Vandaar een "enthousiaste" economische faculteit, die de voorstellen nog niet ver genoeg vindt gaan en er vooral op aandringt de zogenaamde gedwongen winkelnering (het verplicht gebruik maken van bepaalde dienstverlening) tot het minimum te beperken. Vandaar ook een medische faculteit die het college "steunt bij het inslaan van de beschreven weg", en een iets voorzichtiger maar toch overwegend positief gestemde juridische faculteit. Enige reserve heerst daar wel over de gevolgen van de operatie voor de faculteiten. Zo vindt plaatsvervangend secretaris Kallenbach dat "voorkomen moet worden dat de problemen die er nu in de organisatie zijn bij ons over de heg worden gekieperd, bijvoorbeeld in de vorm van bureaucratie."

Onsamenhangend

Daarnaast verlangen de juristen duidelijkheid over de gevolgen die facilitering voor het personeel kan gaan hebben. Flexibeler arbeidsverhoudingen leiden wellicht tot meer tijdelijke aanstellingen. Dat heeft onaangename gevolgen

voor de rechtspositie, maar het impliceert onherroepelijk ook kwaliteitsverlies van het betrokken personeel. Diezelfde vrees formuleert ook het bestuur van de faculteit der algemene wetenschappen, die samen met gezondheidswetenschappen overigens opvallend veel kritischer is over de faciliteringsnota van coördinator Fekkers en het college van bestuur.

Een analyse van de problematiek die de aanleiding tot de nota vormde "wordt node gemist" merkt men bij algemene wetenschappen op, zodat het verhaal een wat "ideologisch" karakter heeft gekregen. Veel verder nog gaat directeur Bassie van gezondheidswetenschappen. De nota is "onsamenhangend", laat hij namens het faculteitsbestuur aan het college weten, en gaat bovendien van de verkeerde gedachte uit dat de cultuur van een organisatie veranderd kan worden door ingrepen in de structuur. Er is trouwens niet eens een adequate beschrijving van de organisatiecultuur. Belangrijker nog is het feit dat het college meent ingrijpende veranderingen door te kunnen voeren zonder de vereiste aandacht voor de mensen in de organisatie. Niet verwonderlijk is dan ook, suggereert Bassie, dat er omgekeerd nauwelijks sprake is van warmte en begrip in de richting van het college. Het is merkbaar, schrijft hij, dat een groot deel van het dienstenapparaat het college "niet of onvoldoende serieus" neemt waar het organisatieveranderingen betreft. En dat zou het bestuur weleens kunnen opbreken, want "medewerking van de diensten is op dit punt onontbeerlijk".

Scepsis

Wat vinden die diensten er zelf van?

Afgaande op de schriftelijke reacties tot nu toe zijn de meningen op zijn zachtst gezegd verdeeld: hartelijke omarming van de plannen is niet aan de orde, pure afwijzing evenmin. Een dienst als POB, Planning, ontwikkeling en beleid, formuleert als eerste bezwaar dat de nota van het college geen enkele visie op het specifieke karakter van een universiteit verraadt. Het zou net zo goed over Volvo Car of Albert Heijn kunnen gaan, sneert POB. Daartegenover staat een belangrijke dienst als Financiële Zaken (FZ). Hiervan was bij het ter perse gaan van dit nummer nog geen commentaar bekend, maar te verwachten is dat dat in essentie positief zal zijn. Het rapport van organisatiebureau Berenschot over FZ bepleit immers facilitering van een deel van de dienst, die zich als zodanig achter deze conclusies schaarde. Personele Zaken, de tweelingdienst uit het BAD-kader (beleids- en adviesdiensten), heeft een nogal kryptische reactie ingestuurd. Eerst wordt de faciliteringsnota de hemel ingeprezen ("doorwrocht werkstuk, brengt discussie op een hoog niveau"), maar dan worden vervolgens zoveel bezwaren geuit en kanttekeningen gemaakt dat het algemene oordeel nauwelijks meer gunstig mag heten.

Of het op zichzelf niet onaantrekkelijke stelsel van interne verrekking niet een middel is dat erger zal blijken dan de kwaal, vraagt diensthoofd Leunissen zich bijvoorbeeld af. Straks wordt de centrale bestuurbaarheid minder, terwijl er toch kwaliteitseisen gesteld moeten blijven worden aan de dienstverlening. Grootste bezwaar tegen facilitering is wel dat de machtige medische faculteit, die over de helft van de middelen en het personeel van deze universiteit beschikt, straks in eigen huis een eigen dienste-

napparaat dreigt te creëren, precies toegesneden op de eigen behoeften maar ontoegankelijk voor andere, minder draagkrachtige 'gebruikers'. Met die uitlatingen blijkt Leunissen zich spreekbuis gemaakt te hebben van vele diensten, want ook de reactie van het BID-kader (Bureau en interfacultaire diensten), rept van vrees voor medische machtsusurpatie, zeker als straks deze faculteit in Randwijck in één gebouw met gezondheidswetenschappen zal zijn geconcentreerd. "In feite kan de faculteit der geneeskunde op de stoel gaan zitten die het college van bestuur verlaten heeft", concludeert Leunissen dan ook cynisch.

In cynisme wordt hij echter overtroffen door bibliothecaris Van Dijk, die zijn zeer kritisch getoonzette verklaring besluit met hardop te twifelen aan de stijl van leidinggeven van het college. Van Dijk proeft een slikken-of-stikken benadering in de nota, die "te" zeer de sfeer van het ouderwetse werkgeversgedrag ademt: de mensen opjutten en bang maken". Wat de gedachte van facilitering betreft, de uitwerking daarvan acht hij zo onder de maat dat er nauwelijks een zinnig woord over te zeggen valt. Duidelijk is dat het college zijn zeggenschap over het dienstenkader elders wil leggen ("een zwaktebod", meent de bibliothecaris), terwijl toch een flink deel van de diensten tot het collectief nut zal moeten behoren. Het zou van Dijk dus niet verbazen als het uiteindelijk om een betrekkelijk marginale operatie gaat. Ook de vergelijking van een organisatie als de universiteit met het bedrijfsleven (de facilitering moet bedrijfsmatig optreden mogelijk maken) verdient in de ogen van Van Dijk een genuanceerder benadering. Grote en middelgrote ondernemingen hebben net als universiteiten de beschikking over allerlei diensten: FZ, PZ, bibliotheek en documentatiecentra, rekencentra. Waar de ondernemingen als geheel uiteraard marktgericht optreden, wordt dat van die onderdelen juist niet verlangd: die staan ten dienste van het geheel. Waarom dan bij de universiteit wel tot verzelfstandiging overgaan, iets wat trouwens niet zonder risico is als de diensten zich vooral met eigen groei en bloei zullen occuperen?

Berusting

De ongemeen harde woorden van de bibliothecaris vinden een zwakkere echo in de reactie van het BID-kader in zijn geheel (waar de bibliotheek deel van uitmaakt), maar principieel is er weinig verschil. De BID-groep slaat met merkbare spijt en berusting de fundamentele vragen over de facilitering maar over: het college heeft immers gekozen, de weg moet gevolgd, dus wat zou er dan nog gezeurd worden of die facilitering wel de beoogde doelen als kostenbeheersing en kwaliteitsbevordering dient? Niettemin worden in de rest van het commentaar in meer of minder bedekte termen de uitgangspunten een voor een tegen het licht gehouden en impliciet te licht bevonden. Wie houdt straks nog het instellingsbelang in de gaten als alle gebruikers eigen baas zijn? Wie zijn dat trouwens, die gebruikers, waar de nota geen enkel onderscheid in aanbrengt? En zijn dat wel de rationele besluitvormers die in een 'open marktsituatie' hun bestedingen optimaal weten te sturen? "Utopistisch" noemen de BID-diensten dit uitgangspunt, dat daarom "heroverweging" verdient. Het is ambtenarenjargon dat in gewoon Nederlands betekent dat men het onzin vindt.

Nieuw is de suggestie van de BID-groep (onder aanvoering van secretaris Niessen) om bij alle eventueel te faciliteren

diensten en dienstonderdelen een organisatie-onderzoek à la Berenschot te laten verrichten. Immers, schrijft Niessen, bij FZ ging het net zoals bij de facilitering om de relatie tussen omvang en kwaliteit van de dienstverlening. Alleen door zo'n onderzoek kan inzicht in de "markt" worden verkregen. Dat het rapport Berenschot voor FZ per saldo een paar extra formatieplaatsen opleverde is dan leuk meegenomen en geeft hoop voor de anderen, valt er tussen de regels te lezen.

Andere commentaren (van CZ, Civiele Zaken, en POB) geven in essentie weinig meer dan variaties op bovengenoemde thema's. CZ wil zich nog wel enigszins positief tonen over facilitering als middel om meer aansluiting tussen vraag en aanbod te scheppen, maar heeft toch ook weer zoveel op- en aanmerkingen dat de algemene teneur zeer terughoudend is. Zoals bijna alle andere diensten vraagt ook CZ om, als men voortgaat op deze weg, de grootst mogelijke voorzichtigheid te betrachten, en liefst niet twee soorten personeel te laten ontstaan, de tijdelijken en zij die in vaste dienst zijn. Nadruk wordt tevens gelegd op voldoende evaluatiemomenten, en op de noodzaak om vooral gefaseerd tot facilitering over te gaan. Op die manier kan men dan altijd nog op de schreden terugkeren mochten de resultaten minder dan verwacht zijn. De termijnen die het college voorstelt: per 1 januari 1990 met het experiment beginnen om binnen twee jaar de zaak af te ronden, worden algemeen als veel te kort beschouwd.

POB tenslotte verwoordt een ander algemeen gevoel, namelijk dat de nota op oneigenlijke wijze twee zaken verbindt die uit elkaar gehouden moeten worden: de facilitering en de reorganisatie van het dienstenapparaat.

Diffuus

Wat kan het college van bestuur met deze reacties aanvangen? De faculteiten minus die van gezondheidswetenschappen reageren overwegend positief, dus het college kan altijd met een beroep op deze steun de facilitering doorzetten. Het is dan echter de vraag of het door velen onontbeerlijk geachte 'draagvlak' onder het personeel voldoende breed is om de plannen te kunnen realiseren. Er bestaan grote twijfels of dat draagvlak überhaupt wel aanwezig is.

Bij de diensten ligt het beeld heel wat diffuser dan bij de faculteiten, onder andere doordat vele diensthoofden ervoor gekozen hebben om hun kritiek in uitermate vriendelijke bewoordingen te verpakken. Niettemin, het blijft kritiek, en niet van de onschuldigste soort. Duidelijk is in ieder geval dat de scepsis overheerst.

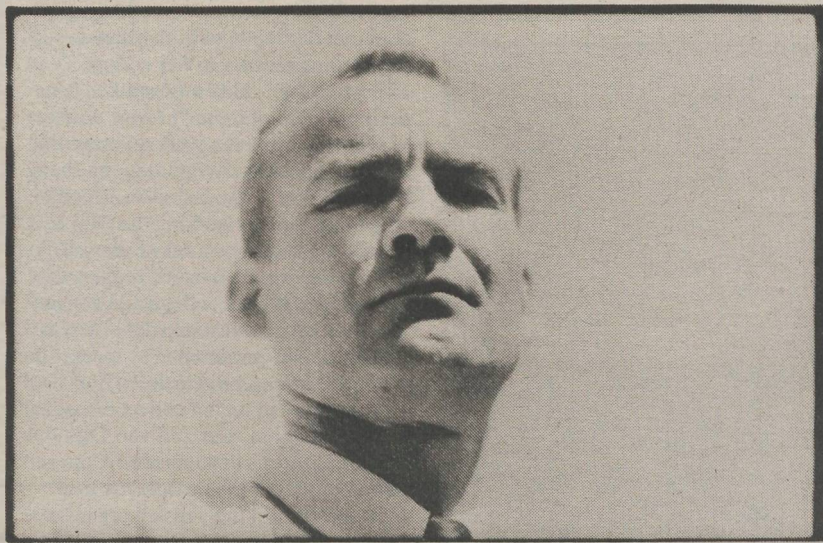
De voorgeschiedenis van de faciliteringsnota toont dat het college nogal wat prestige in de hele affaire geïnvesteerd heeft. Ook om die reden al valt dus niet te verwachten dat er rechtsomkeert wordt gemaakt. Wat het tempo en de omvang van de beoogde veranderingen betreft: collegelid Dittrich heeft bij verschillende gelegenheden al verklaard sterk te hechten aan een snelle afwikkeling van het hele proces, iets waar de diensten zich in ieder geval tegen keren. Er blijft het college al met al weinig anders over dan op straffe van gezichtsverlies bij de faculteiten de facilitering door te zetten, zij het dat er waarschijnlijk wel wat vertragingen en garanties in de procedure worden ingebouwd; dit om aan de andere kant de broodnodige steun onder de direct betrokkenen in de diensten niet te verspelen.

Wammes Bos

Historicus Peter Knegtmans promoveert op geschiedenis van SDAP in de jaren '30

DE AANPASSING VAN DE SOCIALISTEN

Op twee zaterdagmiddagen in april en mei van 1933 kwam het partijbestuur van de SDAP bijeen om de verkiezingsnederlaag te bespreken. Tegen alle verwachtingen in had de partij, die tot dan toe alleen maar gegroeid was, stemmenverlies geleden. En dat terwijl de klassieke marxistische theorie toch overduidelijk wees op een toenemende proletarisering van de middengroepen; de SDAP hoefde alleen maar te wachten om deze rijpe appel in de schoot geworpen te krijgen. Het was niet de enige misrekening van een partij die in een groot deel van de jaren dertig stuurloos zwalkte tussen democratie of revolutie, tussen arbeiderspartij of volkspartij.

Knegtmans: SDAP had geen antwoord op crisis van kapitalisme (foto Franco Gori)

"Socialisme en democratie; de SDAP tussen klasse en natie, 1929-1939" luidt de titel van het proefschrift waarop Peter Jan Knegtmans aanstaande vrijdag 16 juni in Amsterdam zal promoveren. Knegtmans is politicoloog en sinds begin '88 in dienst bij de medische faculteit van de Rijksuniversiteit Limburg, met de opdracht om de geschiedenis van deze faculteit op schrift te stellen.

In totaal heeft hij zeven jaar aan de dissertatie gewerkt; de klus was daarom zo arbeidsintensief, omdat hij voor het eerst de notulen van het partijbestuur van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij heeft doorgevlooid. Daarbij kwamen dan nog de notulen van de Tweede Kamerfractie en alle relevante jaargangen van Het Volk, de krant die door de SDAP werd uitgegeven.

Het resultaat is een door zijn overvloedig feitenmateriaal en gedetailleerde beschrijving van individuele standpunten der hoofdrolspelers niet altijd even gemakkelijk leesbaar boek. Het is niet eenvoudig om de grote lijn in die duizelingwekkende veelheid van ontwikkelingen vast te houden, temeer daar Knegtmans een puur beschrijvende aanpak heeft gehanteerd.

Maar daar staat weer wel tegenover dat het boek voor het eerst zo diep ingaat op de partijdiscussies in een periode die voor de opstelling van de sociaaldemocraten in de nederlandse politiek van groot belang is geweest.

En bovendien, proefschriften zijn zelden lectuur om mee naar bed te nemen, dus enige lankmoedigheid is hier wel op zijn plaats.

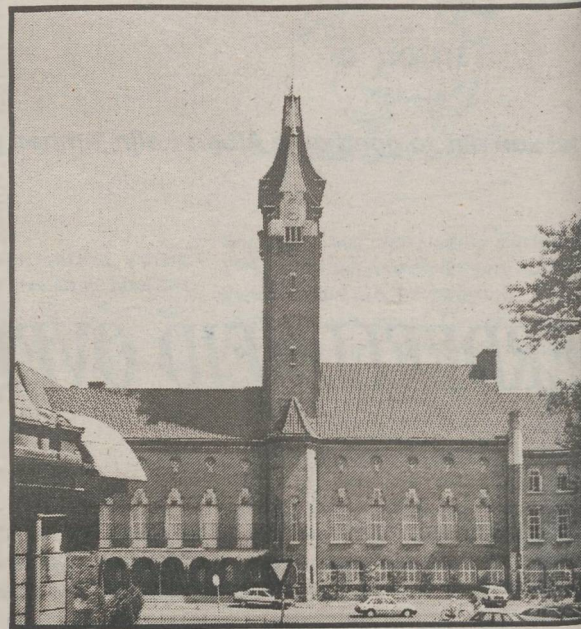
Dat de SDAP het moeilijk had in de jaren dertig staat buiten kijf. De verdeeldheid die de partij ook daarvoor al kende leek haar in dit tijdvak op te zullen breken. Echte revolutionairen had de partij niet meer in zijn gelederen. Die waren voor een deel al opgestapt toen in 1909 een radicale groepering bedankte en de partij oprichtte die later de communistische partij van Nederland zou worden. Toch

was het marxistisch gedachtegoed niet totaal overboord gezet, en het was juist die traditie die ervan uitging dat het kapitalisme in een overgangsfase verkeerde en dat de arbeidersbeweging niet anders dan groeien kon. Ook de katholieke arbeiders zouden wel op tijd het licht zien en thuiskomen in de partij die als enige hun klassebelangen kon verdedigen. De crisis van 1929 leek inderdaad het einde van het kapitalisme in te luiden, maar hoe langer zij voortduurde, hoe minder de partij er een antwoord op wist. Jonge economen als de latere Nobelprijswinnaar Jan Tinbergen bepleitten een actieve crisispolitiek maar vonden bij de partijgenoten weinig gehoor. Toen dan ook in Duitsland nog eens bleek dat de middengroepen niet zozeer verdwenen maar zich massaal achter Hitler leken te scharen, waren de socialisten het spoor geheel bijster.

De verkiezingsnederlaag van 1933 kon onder die omstandigheden niet anders dan een aansporing tot vernieuwing zijn. Maar in welke richting? Dat was de grote vraag. In de praktijk was gebleken dat de partij geen echt eigen antwoord had op de bezuinigingspolitiek van de regering. En kon zij wel volhouden om zich uitsluitend op de arbeidersklasse te richten, of moest verbreding gezocht worden in de richting van een volkspartij, met alle gematigde standpunten en de twijfellose omarming van de parlementaire democratie van dien? Buiten de SDAP was het wantrouwen jegens de socialisten sinds de mislukte revolutie poging van Troelstra in 1918, en de niet ondubbelzinnig afgewezen munterij op het marineschip De Zeven Provinciën in de Indische wateren, begin '33, nog altijd groot. Maar toen in 1932 een oppositionele linkse groep de partij verlaten had kreeg de partijleiding in ieder geval wel meer manoeuvreerruimte, meent Knegtmans. Niet dat dat meteen tot een ommezwaai leidde. De discussies na de nederlaag kregen geen duidelijke afsluiting; in de praktijk bleek de vernieuwing via de benoeming van bepaalde personen op

leutelposities te verlopen. Zo was de benoeming van Koos Vorrink tot partijvoorzitter een signaal dat een andere koers gevaren zou worden. Vorrink hing de lijn aan dat de partij haar beperkte focus op de sociaal-economische problematiek moest laten varen en een bredere zedelijk-culturele kracht moest worden. Ook de oprichting van een wetenschappelijk bureau dat op termijn een nieuwe politiek zou formuleren in de vorm van het Plan van de Arbeid (1935) bleek nieuwe impulsen aan de partij te geven. Toen na diepgaande discussies ook nog de oude ontwapeningsleus verlaten werd, de constitutionele monarchie werd aanvaard en de parlementaire democratie, voorheen slechts als stadium in de machtsstrijd van het proletariaat gezien, op haar eigen merites werd gewaardeerd, was het aanpassingsproces aan de 'burgerlijke' politieke verhoudingen een feit. In 1939 kwam eindelijk de beloning: opname van twee ministers van sociaaldemocratische huize in het kabinet. De SDAP had voor de natie gekozen. Maar, betoogt Knegtmans, daarmee was de interne partijdiscussie over de vraag wat het socialisme te betekenen had, allerminst verstomd. "Het socialisme zal religieus zijn, of het zal niet zijn", was de leus van Banning. Pas na de oorlog werd het debat beslecht met de oprichting van de Partij van de Arbeid. Hoewel Banning daar een belangrijke rol in speelde heeft hij het op één punt ongetwijfeld verloren: de PvdA is gewoon een seculiere partij geworden.

Wammes Bos

Het Oud Gouvernement gaat weer gewoon Bestuursgebouw heten (foto Franco Gori)

Gebouwen verliezen bijnaam

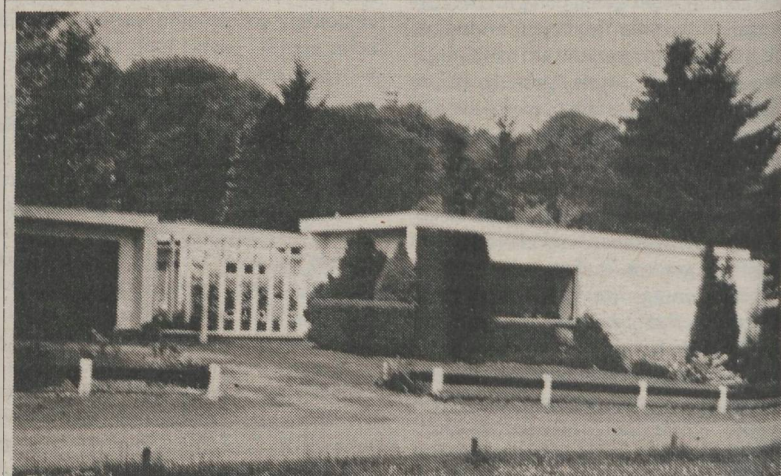
Ooit hebben we in de Bouillonstraat twee heren in een regenjas gezien (de een was collegevoorzitter, de ander rector magnificus), die op een natte zaterdagochtend ieder op een laddertje klommen en toen ze boven waren een doek van de muur trokken. Beneden stond de fotograaf van De Limburger te wachten op het historische moment. Er kwam een groot bord te voorschijn met de tekst "Rijksuniversiteit Limburg-Aajd Goevernemint". De naam misstond niet tussen "De Tribunal", "De Preuverij", "Ma van Sloen" en "De ouw klok". Alleen was het gebouw dat die dag gedoopt werd geen café, maar het nieuwe bestuursgebouw van de universiteit.

Achteraf werd het gebouw toch maar "Oud Gouvernement" genoemd, maar de neiging om voor iedere nieuwe universitaire locatie een passende naam te bedenken is nooit verdwenen. Met alle gevolgen van dien. Wie weet nu het Nevenhuis, het Groene Kruisgebouw of het Commandantshuis te vinden? Zeker nu de universiteit over 27 gebouwen verspreid is, kan niemand de namen uit elkaar houden. Er zijn al huilende studenten gesignaleerd bij het Groene Kruisgebouw in Sittard of het ZZL-gebouw in Scharn, dolende bezoekers die gek worden van het vragen naar het Kennedy-Huis, overspannen postbodes die niet meer weten waar ze hun papieren brieven voor het Van Kleefcentrum moeten bestellen en wanhopige bloemisten die na een dag zoeken hun verwelkte boeketjes fresia's eindelijk in het Hoofdbouw hebben kunnen afleveren, waar de jonge dokter zes uur eerder zijn bul heeft mogen ontvangen. Niets is verwarrender dan bijnamen te geven aan gebouwen die al lang een naam hebben, zij het dat die wat prozaïsch kan klinken, bijvoorbeeld Tongersestraat 53, Bouillonstraat 3 of Abtstraat 4.

Het College van Bestuur heeft deze week besloten alle bijnamen te schrappen en het gewone adres van ieder gebouw als benaming aan te houden. Het gebouw aan de Prins Bisschopsingel 22, dat 28 juni officieel in gebruik genomen wordt, heeft voor het college de deur dichtgedaan. De bewoners, de vakgroepen Beleidswetenschappen en Economie van de Gezondheidszorg, hadden nog zo hun best gedaan om te voorkomen dat hun huis naar de oorspronkelijke bestemming genoemd zou worden: gereformeerd weeshuis. Daarom hadden zij er Kennedy-huis van willen maken.

Alleen wanneer een gebouw een historisch bepaalde naam heeft (Bondefanten of Nieuwenhof) mag die naam nog naast het postadres gebuikt worden, heeft het college van bestuur besloten. De enige uitzondering is het gebouw waar het college zelf zit. Dat heet voortaan "Bestuursgebouw".

Jacques Herraets

VALKENBURG AAN DE GEUL TE KOOP

Uniek en zeer landelijk, a.d. rand van Valkenburg gelegen vrijstaande patio-bungalow met vrij uitzicht over Geuldal; vrijliggende garage en berging; goed aangelegde tuin.

Indeling: o.a. royale vide hal, toilet, L-vormige woonkam. -46 m²- met open haardpartij, studieruimte -12 m²- aansluitend a.d. woonkam., dichte keuken, bijkeuken, badkam. en 4 sl.kam. waarvan 3 gelijkvloers; sousterrain 1 sl.kam/werkkam. en C.V. ruimte; betegelde patio -30 m²- met open haard; veel privacy; perceelopp. 865 m². Aanvaarding in overleg. Verdere informatie tel: 04406-15010 /13246 /12622.

Braams (VVD): "Het gaat om de discussie"

PVDA EN CDA VOELEN WEINIG VOOR 'ELITAIRE' PLANNEN VAN VVD

Eén landelijke topuniversiteit voor heel Nederland, zo stelt de VVD voor in haar concept-verkiezingsprogramma. Dit Harvard in de polder is één van de weinige opvallende punten uit de programma's van de drie grote partijen. De liberale visie op het hoger onderwijs wordt steeds scherper gekleurd door de bekende leuze dat prestaties beloond moeten worden. Ook een selectie van studenten aan de poort van de universiteiten is bespreekbaar. PvdA en CDA moeten overigens niets hebben van zulke 'elitaire' plannetjes. Over enkele grote lijnen zijn de partijen het wel eens: studenten moeten nog veel sneller afstuderen, de tweede fase moet eindelijk eens van de grond komen en de universiteiten moeten duidelijker kiezen voor hun toponderzoek, zo blijkt uit de verkiezingsprogramma's.

'Ik ben nog steeds een voorstander van hoger onderwijs voor velen. Maar het is de vraag of die velen naar de traditionele universiteit moeten gaan. Je kunt ook denken aan een brede, minder diepgaande vorm van hoger onderwijs', zegt dr. R. Braams, onderwijspecialist van de VVD.

Het concept-verkiezingsprogramma van de liberalen spreekt duidelijke taal. De universiteiten waren ooit een stimulerende ontmoetingsplaats van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs, maar bieden tegenwoordig weinig meer dan veredeld hoger beroepsonderwijs. Dat moet veranderen: de universiteiten moeten de beste studenten kunnen selecteren, de rest kan in het hoger beroepsonderwijs terecht. Deze opvatting is illustratief voor het programma van de liberalen op hoger onderwijs-gebied. Terwijl PvdA en CDA tamelijk summier en vaag blijven, kiest de VVD een duidelijker positie. Het hoger onderwijs wordt benaderd met de bekende liberale slogan dat prestaties beloond moeten worden. 'Verscherping van de toelatingseisen lijkt mij de enige mogelijkheid om de kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs te verhogen, bij de verzwakte eindexameneisen die je tegenwoordig hebt. Die selectie zie je ook bij buitenlandse universiteiten. En iemand die aan het hbo is afgestudeerd, kan altijd nog doorstromen naar de universiteit. Maar dan heeft hij in elk geval gedemonstreerd dat hij de juiste studiehabitus heeft', aldus Braams. Braams benadrukt dat het VVD-programma geen kant-en-klare maatregelen bevat. Selectie kan op talloze manieren worden uitgewerkt. Een botte toegangsselectie 'aan de poort' van de universiteiten is alleen voor de VVD aanvaardbaar. Maar Braams oppert ook de mogelijkheid van selectie na één jaar. De universiteit zou dan alleen weggelegd zijn voor studenten met wetenschappelijk talent en belangstelling. De rest zou verwezen kunnen worden naar de hogescholen.

Voucher-systeem

Ook PvdA-onderwijspecialist Jacq. Wallage voelt wel voor zo'n verscherpte propedeuse. In tegenstelling tot de VVD is de PvdA echter geen voorstander van scherpe scheiding tussen universiteiten en hogescholen. Via een voucher-systeem zouden studenten hun onderwijs deels op de universiteit, deels aan een hogeschool kunnen volgen, zo oppert Wallage.

Het meest kritisch over een scherpere selectie van studenten is CDA-onderwijspecialist dr. A. Lansink. Volgens hem is de 'voorspellende waarde' van allerlei toelatingseisen in het begin van de studie gering. 'Je ziet dat sommige

mensen in het begin veel moeilijkheden hebben, maar later toch nog goed terecht komen', zegt hij. 'Ik ben daar zelf ook een voorbeeld van. Uiteindelijk heb ik mijn studie met een doctorstitel afgesloten, maar als ik na één jaar op mijn cijferlijst plus het advies van de studententecaan beoordeeld zou zijn....'

Over de versterking van de tweede fase zijn de onderwijspecialisten het wel met elkaar eens. De assistent-in-opleiding zou veel meer begeleiding en onderwijs moeten krijgen. De PvdA wil daar vijftig miljoen gulden extra voor uittrekken, de VVD is 'terughoudend over extra geld voor het ministerie van onderwijs. Ik kan me voorstellen dat je ook geld vindt door andere prioriteiten te stellen', zegt Braams.

Studieduur

Overeenstemming is er ook over een ander punt: studenten moeten in de jaren negentig sneller gaan studeren. De studieduur moet veel dichter bij de officiële cursusduur van vier jaar liggen dan nu het geval is. 'Nederlandse studenten doen nogal lang over hun studie, dat is een duidelijk knelpunt', vindt Braams. 'Bij vacatures waarop mensen uit verschillende landen solliciteren, hoor je de leden van zo'n selectiecommissie vaak zeggen: waarom zijn de Nederlandse academici veel ouder, terwijl ze helemaal niet méér weten? Als de Europese grenzen open gaan, moeten we niet in een achterstandssituatie verkeren'.

Volgens Lansink is de studiefinanciering een middel om snel studeren te stimuleren. 'Daar zijn een heleboel mogelijkheden voor. Je zou bijvoorbeeld

iemand eerst vier jaar 'gewone' studiefinanciering kunnen geven. Als hij daarna nog verder wil studeren, zou hij recht hebben op nog eens vier jaar tegen minder gunstige voorwaarden. Of je kunt een bonus-malus systeem bedenken, waarbij het studietempo beloond of bestraft wordt'. Lansink gelooft niet dat het beurzenstelsel volledig onafhankelijk zal worden van het ouderlijk inkomen, zoals de PvdA heeft voorgesteld. Die ouderonafhankelijkheid zou het stelsel veel eenvoudiger, maar ook veel duurder maken. De overheid zou immers veel meer aanvullende beurzen moeten verstrekken. 'Dat is volgens ons onbetaalbaar. Het zou misschien een beetje dichterbij kunnen komen als de

Lansink: studietempo stimuleren door middel van studiefinanciering (foto Klaas Koppe)

Wallage: "Een topuniversiteit? Ik heb altijd het idee dat de VVD'ers denken dat hun kinderen daar naar toe gaan" (foto Bram de Hollander)

privatisering van de studieleningen doorgaat, waar de commissie Van der Zwan nu op studeert. Maar het is voor ons geen uitgangspunt. Het huidige systeem doet ook recht aan de gespreide verantwoordelijkheid van overheid, ouders en studenten, die ieder een deel van de kosten voor hun rekening nemen'.

Uitkeringen

Te verwachten valt overigens dat het gehele beurzenstelsel in de jaren negentig op de helling gaat. De invoering van een voucher-systeem, gesteund door PvdA en VVD, betekent bijvoorbeeld dat de studiefinanciering niet meer per collegejaar kan worden toegekend. Bovendien studeert het ministerie van onderwijs op een integratie van beurzenstelsel en sociale uitkeringen. Ook daar is een meerderheid van de Kamer wel voor te vinden. 'Het idee dat je óf werkt óf studeert óf een leer-arbeidsovereenkomst hebt, spreekt me sterk aan', zegt PvdA'er Wallage. 'Als werkloze kun je dus niet meer zo maar thuis blijven zitten. Maar ik moet nog zien hoe de overheid zo'n maatregel vorm zal geven, dat krijg je niet een, twee, drie voor elkaar. Want je bent dan verplicht om veel meer scholingsmogelijkheden aan te bieden en er zal veel meer gebruik gemaakt moeten worden van leer-arbeidsovereenkomsten'.

Topuniversiteit

In de verkiezingsprogramma's staat het hoger onderwijs verdekt opgesteld tussen het milieu, de criminaliteit en de sociale uitkeringen. Het is duidelijk geen onderwerp waar je mee scoort als toekomstige regeringspartij. Eigenlijk doet alleen de VVD enkele opmerkelijke uitspraken, waarvan het pleidooi voor een nationale topuniversiteit de meeste aandacht trekt.

'Een topuniversiteit? Ik heb altijd het idee dat VVD'ers denken dat hun kinderen daar heen gaan. Het VVD-verkiezingsprogramma vertoont toch duidelijke elitaire denktrekken', merkt Wallage op. Het VVD-idee voor een nationaal 'centre of excellence' is één van de weinige echt opvallende punten in de concept-verkiezingsprogramma's van de grote partijen. Wallage noemt het een 'onzinnig idee': 'De Nederlandse universiteiten zijn groot en breed. Elke universiteit heeft hele goede onderdelen, maar ook veel minder sterke stukken'. Het lijkt Wallage onmogelijk om uit deze lappendeken een topuniversiteit uit de grond te stampen. 'Bovendien vind ik het getuigen van een statisch beeld van de universiteiten. Wat nu heel goed is, kan over vijf jaar weinig meer betekenen'.

Niet duidelijk is wat de VVD nu precies voor ogen staat. Een nieuwe instelling van Oxbridge-niveau, gevestigd in Nieuwegein of Lelystad? Of zou de Leidse universiteit eindelijk haar droom van excellentie kunnen waarmaken? VVD-onderwijspecialist Braams relateert het concept-verkiezingsprogramma van zijn partij. 'Een echte topuniversiteit zie ik in Nederland nog niet zo snel ontstaan. Het gaat erom dat er discussie over dit onderwerp gevoerd wordt', aldus Braams.

Zelf denkt hij eerder aan de versterking van universitaire zwaartepunten: elke universiteit heeft wel onderdelen die excellent zijn. Gekoppeld aan een goede tweede fase-opleiding zou iedere instelling dus een stukje topuniversiteit in huis kunnen halen.

Het spectaculaire idee van een 'Grande

école' in de polder wordt daarmee teruggebracht tot meer Nederlandse proporties. Bovendien laat Braam zich voorzichtig uit over de uitwerking. De overheid moet zich terughoudend opstellen en geen zwaartepunten aanwijzen. Dat is veel meer een taak van kwaliteitsbevorderende instanties als de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Braams voelt echter weinig voor een forse overboeking van universitair geld naar NWO, zoals NWO-voorzitter Borgman bepleit heeft. Onderzoek Uiteindelijk bestaat er vrij weinig verschil van opvatting tussen VVD, CDA en PvdA over het onderzoeksbeleid. Ook Lansink en Wallage pleiten voor versterking van zwaartepunten. In principe moet dat aan de universiteiten worden overgelaten, maar 'de overheid heeft er instrumenten voor: de tweede geldstroom (NWO en KNAW, pg), de voorwaardelijke financiering en de missiebudgetten', aldus Lansink. Wallage vindt wel dat de universiteiten continu beoordeeld moeten worden op 'macro-doelmatigheid'. 'De instellingen moeten hun onderzoeksactiviteiten bundelen. Er moeten netwerken komen, waarbij de verschillende taken verdeeld zijn. Als de universiteiten daarin tekort schieten, moet de overheid op een gegeven moment ingrijpen'.

Meer geld

De drie grote partijen zijn alle tegen forse bezuinigingen in het hoger onderwijs. Dat er veel méér geld voor de universiteiten vrijkomt, is echter onwaarschijnlijk. De Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) pleitte hiervoor in een op 25 mei verschenen pamflet onder de titel 'Investeren in de universiteiten is investeren in de toekomst'. Daarin werd onder meer betoogd dat Nederland te weinig geld steekt in het wetenschappelijk onderwijs. Hierdoor dreigt ons land een achterstand op te lopen ten opzichte van het buitenland. Gezien het enorme belang van 'human capital' en grensverleggend onderzoek voor de economie is dat een ontoelaatbare zaak, aldus de VSNU.

'Het is wel een sympathiek stuk', merkt VVD'er Braams op. Maar hij vraagt zich af of iedere cent extra aan de universiteiten wel voor hoogwaardig onderwijs en onderzoek gebruikt wordt. 'Ik denk niet dat de VSNU veel greep heeft op de besteding van de budgetten. Uit onderzoek, bijvoorbeeld naar de taakverdelingsoperatie TVC, is gebleken dat bezuinigingen op heel andere plaatsen terecht kwamen dan was afgesproken. Hetzelfde geldt ook voor extra geld, dat kan heel diffuus besteed worden. Misschien stellen de universiteiten er wel extra personeel op hun bureau's voor aan'.

'Het zou eventueel kunnen dat we moeten zeggen: gelet op de ontwikkelingen in het buitenland hebben de universiteiten meer geld nodig. Voorlopig zou ik er dan meer voor voelen dat geld via NWO te verspreiden dan zomaar aan de universiteit te geven. Want NWO bewaakt niet alleen de kwaliteit, maar ook het doel waaraan het geld wordt besteed'.

Jos Dohmen

DE EXPORT VAN LEER

Het probleemgestuurde onderwijs raakt in de mode. Steeds meer instellingen of studierichtingen en bezoekersworkshops uit de beginjaren werden al een tijd geleden afgeschaft. Tegenwoordig vindt men onder andere contacten met enkele politiecholen, een belastingacademie, een vroedvrouwschool al die contacten resulteren in weer een nieuwe toepassing van PGO ergens in het land. Althans, matig blijft onderwijsinnovatie blijkt een complexe operatie en er zijn in ieder geval enthousiastelingen n

Vrijwel elke medische faculteit werkt tegenwoordig wel met een of andere vorm van vaardigheidsonderwijs. Beleidswetenschappen aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en Personeelwetenschappen aan de Katholieke Universiteit Brabant zijn voorzichtig bezig met het invoeren van PGO. Maar het zijn toch vooral HBO-instellingen die op grote schaal met PGO experimenteren. Door Spronken van de Heerlense 'vroedvrouwschool' acht het PGO-model dan ook vooral geschikt voor het op de beroepspraktijk toegesneden HBO-onderwijs, maar minder bruikbaar bij het verwerven van wetenschappelijke kennis. Herman van den Bosch van de Nijmeegse School voor Beleidswetenschappen daarentegen vindt het PGO juist bij uitstek geschikt voor het universitaire onderwijs, "want wat is er nou wetenschappelijker dan dat je in de opleiding al imiteert hoe afgestudeerde wetenschappers te werk gaan". Wel moet er volgens hem voor worden gewaakt, dat studenten niet blijven steken op het niveau van de pragmatiek:

"Als studenten het probleem onder de oppervlakte niet signaleren, bestaat inderdaad het gevaar dat het wetenschappelijk aspect van de opleiding verloren gaat. Maar hoe wetenschappelijk is het om driehonderd mensen in een collegezaal te zetten, waar een heer een verhaal vertelt. Voor mij is het überhaupt de vraag of je jongeren van achttien tot vijfentwintig jaar een wetenschappelijke opleiding kunt geven. Ik tenderer er zelf naar dat sommige delen van het hoger beroepsonderwijs en de universiteiten gaan integreren tot iets wat je wetenschappelijk beroepsonderwijs kunt noemen. In de tweede fase zou je dan naar Amerikaans model 'graduate'-programma's krijgen."

Begaanbare paden en sluiptwegen

Er zijn grofweg twee paden te onderscheiden waarlangs PGO wordt ingevoerd. Nieuwe instellingen volgen de meest begaanbare weg, omdat het model daar niet hoeft te concurreren met bestaande verwachtingspatronen en een bestaand curriculum. Het personeel kan bovendien geselecteerd worden uit relatief onervaren mensen, die nog openstaan voor het onbekende onderwijsmodel. Bestaande instellingen die willen overschakelen op probleemgestuurd onderwijs, hebben het veel moeilijker. In het merendeel van de interviews kwamen dezelfde wanklanken naar boven. De student mist structuur, heeft liever college "omdat je daar tenminste iets leert", vindt het tijdverspillend om zelf literatuur te zoeken of baalt omdat hij in een duffe groep zit. De docent voelt zich "een hopman die met een groep ongeïnteresseerde padvindende op-stap gaat", gelooft niet dat de student genoeg leert, denkt het zelf allemaal veel beter te kunnen uitleggen en grijpt langs sluiptwegen naar de vertrouwde klassieke collegevorm. Hij wenst kortom zijn controle op het leerproces niet over te dragen.

Elk instituut dat ik de afgelopen weken heb bezocht stuurt of stuurde zijn tutoren voor een of meerdere korte trainingen naar Maastricht. Daar krijgen ze onder andere een inleiding in de uitgangspunten van het PGO en leren ze oefenen met de Zevensprong. Willem de Grave (vakgroep Onderwijsontwikkeling & Onderwijsresearch) is één van de trainers:

"Docenten komen meestal omdat ze gestuurd worden en hebben vaak gerede twijfels over de effectiviteit. Bovendien gaat het in meerderheid om ervaren mensen, die jarenlang op hun eigen manier hebben lesgegeven en nu plotseling moeten omschakelen. Ik stimuleer altijd enorm dat ze hun kritiek naar voren brengen, zodat de groep erover kan discussiëren. Het is heel belangrijk om niet in een defensieve houding te geraken, maar in een open sfeer te praten over de problemen die we tegenkomen. Vaak weet men volstrekt niet wat PGO inhoudt en schopt men er vreselijk grof tegenaan. Dus probeer ik uit te leggen waarom we zo moeilijk doen met onderwijsgroepen, als het ook gemakkelijk kan. Na afloop gaan die docenten toch genuanceerder naar huis."

Tijdens mijn rondgang langs de diverse instituten, werden de Maastrichtse wortels nergens verhuisd. Wel werd het PGO zonder uitzondering aangepast aan de kenmerken en beperkingen van de eigen opleiding. Onderstaande profielschetsen geven een impressie van probleemgestuurd verpleegkunde, verloskunde, koken, beleid en industrieel ontwerpen.

De verpleegkundige vertaalslag

De Hogeschool Eindhoven is een van de grootste HBO-instellingen in Nederland, met ruim dertig verschillende studierichtingen. 'Logopedie' en 'Radiotherapie' zijn er -nog niet zo lang geleden- met PGO begonnen. De verpleegkundige opleiding (HBO-V, 150 eerstejaars) daarentegen is een echte oudgedien-

de, die na Maastricht waarschijnlijk als tweede Nederlandse onderwijsinstelling PGO op grote schaal invoerde. Een van de initiatiefnemers destijds was docent geneeskunde Matthieu Berenbroek:

"Onze motieven waren aanvankelijk niet zo idealistisch. Het vak geneeskunde telde vroeger op school niet erg mee omdat we klassikaal les gaven, terwijl de meeste onderwijsactiviteiten in groepjes plaatsvonden. Samen met een collega ben ik toen in 1980 begonnen met kleinere groepen, waarin we alle medische vakken integreerden. Maar de 'nabesprekingen' werden na verloop van tijd toch weer hoorcolleges. In maart '81 mochten we toen naar een studiedag in Maastricht en daar vonden we de onderwijskundige onderbouwing voor onze experimenten. Binnen drie maanden had de hele school besloten om op PGO over te gaan. Eerst als proef bij geneeskunde en voeding. Het tweede jaar kwam daar verpleegkunde bij, maar dat liep nogal problematisch. Docenten die eigenlijk niet mee wilden doen, ondermijnden de boel gigantisch."

Toch schakelde de HBO-V na twee jaar experimenteren en ondanks alle tegenwerking in het studiejaar 1983/1984 helemaal over op PGO. Studenten hadden daarin een belangrijk aandeel. Zij stemden tijdens een aantal studiedagen massaal voor de nieuwe onderwijsvorm. Berenbroek: "Hun enthousiasme had zo'n enorme uitstraling, dat ook de staf uiteindelijk met een krappe meerderheid omging. Maar er zijn altijd mensen gebleven, die van PGO verschoond willen worden. Die zijn telkens een jaar opgeschoven en zitten nu nog in het derde en vierde jaar."

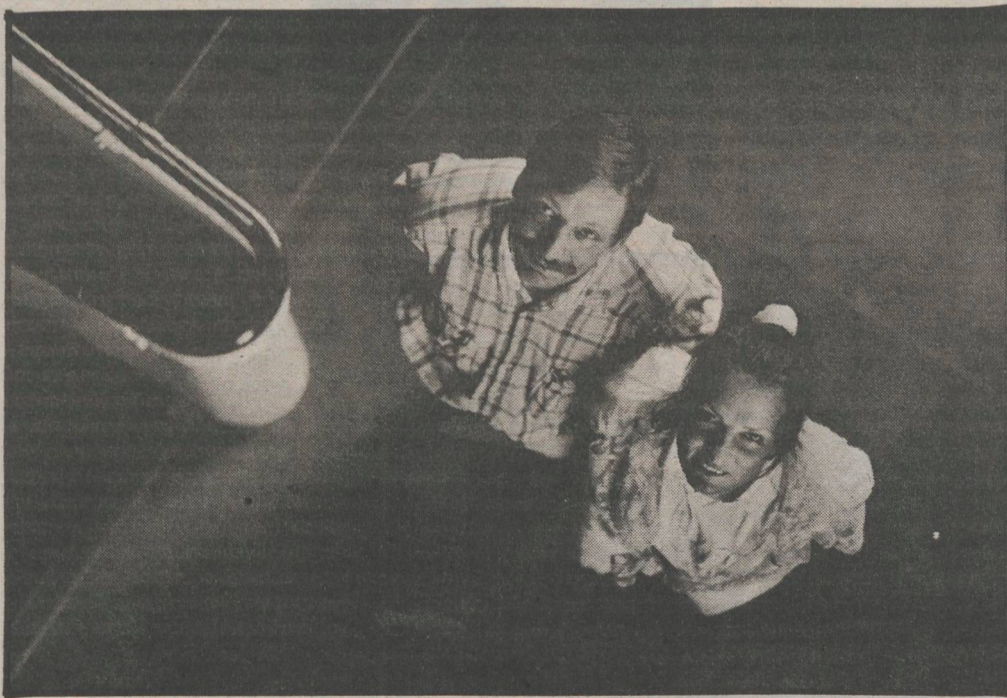
De HBO-V heeft het PGO niet zonder aanpassingen overgenomen. "Elke opleiding moet de vertaalslag naar de eigen situatie maken", zegt eerstejaars coördinator Bertie Terra daarover.

Bij die vertaalslag werd bijvoorbeeld de Maastrichtse zevensprong omgedoopt tot Eindhovense achtbaan. De zevende stap (synthese en toetsing) werd daartoe gesplitst, om het 'napraten' en 'feedback-geven' méér te benadrukken.

Een tweede aanpassing betreft de groepswisseling, die aan de HBO-V alleen in het eerste jaar -en daar nog maar één keer- plaatsvindt.

Terra: "Het proces van samenwerken in de groep is voor verpleegkundigen niet alleen middel, maar ook doel. Er is vertrouwen nodig om openheid te scheppen en eerlijk feedback te kunnen geven. Om dat te bereiken heb je tijd nodig en dat vind ik een belangrijk argument tegen voortdurende groepswisseling."

PGO draait in Eindhoven inmiddels vijf jaar en het

Matthieu Berenbroek en Bertie Terra (Foto Franco Gori)

eerste lustrum geeft aanleiding tot bezinning. Tot dusverre heeft kwaliteitsbewaking van de ingrediënten van het systeem nauwelijks plaatsgevonden, aldus Terra. Het gebrek aan visie begint zich te wreken:

"Mensen dreigen de uitgangspunten van PGO overboord te zetten. Er worden inmiddels al weer drie colleges per week gegeven. Taken en blokken worden veel te moeilijk gemaakt. De tijd is echt rijp voor didactische bezinning. Binnenkort is er een studiedag over een nieuw organisatie-model, waarin we de onderwijskundige kant veel zwaarder willen laten wegen. Er komt een onderwijscoördinator en een taakgroep PGO, die zich gaan bezig houden met vragen als 'wat betekent de tutorrol' of 'hoe schrijf je goede taken'. De afstemming theorie-praktijk moet ook veel beter. Nu lopen studenten pas achter in het tweede jaar stage. Wij willen dat naar het eerste jaar verplaatsen, zodat mensen vanuit de praktijk gemotiveerd worden om naar de theorie te kijken."

De grootste 'bottleneck' voor PGO vormt het toetsstelsel. Tot dusverre wordt er gewerkt met summatieve blokttoetsen en een zogenaamde Inventaristoets naar wat studenten bestudeerd hebben. In de praktijk blijkt dit het tentamengerichte leren te bevorderen. Bovendien is de Inventaristoets steeds meer verworpen tot een verzameling van blokttoetsvragen. Per september '90 wil de HBO-V daarom in navolging van Maastricht alsnog de Voortgangstoets invoeren. De blokttoetsen zullen vanaf dat moment niet langer discriminerend zijn.

Terra: "Het huidige toetsstelsel bekrachtigt niet dat studenten zelf extra literatuur gaan opzoeken en in de praktijk blijken ze dat ook nauwelijks te doen. Een bijkomend probleem is dat het studielandschap onvoldoende geoutilleerd is. Docenten beperken zich tot de literatuur die daar aanwezig is. Zo kom je in een cirkel terecht. Studenten weten precies wat de tutor van ze verwacht en gaan op de veilige kant zitten. Door het toetsstelsel te veranderen schep je de voorwaarden om het hele onderwijsprogramma onder de loep te nemen."

Niet buiten het wettelijk kader

De 'vroedvrouwschool' in Heerlen experimenteert sinds het begin van dit studiejaar met PGO. De instelling, die vorig jaar haar vijfenzeventigjarige bestaan vierde, is vanaf de beginjaren gevestigd in de St. Elisabethkliniek. Dat pand lijkt meer op een klooster dan op een kraamkliniek annex -opleiding: vriendelij-

ke laagbouw, lange stille gangen, een grote tuin en een weids uitzicht op het Limburgse heuvelland. De meeste toekomstige verloskundigen (24 eerstejaars in '88) wonen er nog intern, overigens uit vrije keuze.

De exploitatie van al die ruimte is niet langer rendabel. Daarom moet er in de toekomst worden samengewerkt met het St. Jozefziekenhuis uit Kerkrade. De verhuizing naar de gezamenlijke nieuwbouw zal waarschijnlijk over een aantal jaren plaatsvinden. Het proces van onderwijsvernieuwing in Heerlen werd min of meer door deze ontwikkeling in gang gezet. De beroepsgroep gaf al enige jaren aan dat het onderwijs niet langer paste bij de medische, technische en maatschappelijke ontwikkeling. Als er dan toch gereorganiseerd moest worden, dan meteen goed.

Bovendien wordt ook op landelijk niveau erkend dat het huidige onderwijsprogramma modernisering behoeft. In '87 werd door het ministerie van WVC (waaronder de vroedvrouwscholen in Rotterdam, Amsterdam en Heerlen resorteren) een landelijke curriculum herzieningscommissie ingesteld. Die commissie werkt aan het opstellen van een nieuw leerplan, maar daar willen ze in Heerlen alvast op vooruitlopen door de vorm van het onderwijs aan te passen.

Sinds '83 is er een samenwerkingsverband tussen de RL en de vroedvrouwschool. Contacten tussen Heerlen en Maastricht zijn er in dat kader al geruime tijd, met name met de vakgroep Gynaecologie en het Skillslab. En Door Spronken, vanaf juni '87 directeur Opleiding Eerstelijnszaken, werkte voordien als docent bij het Skillslab. Toch kwam de keuze voor PGO volgens haar niet als vanzelfsprekend tot stand:

"Er heeft eerst uitvoerige discussie plaatsgevonden. Mensen van de werkgroep HBO-WO zijn voorlichting komen geven over verschillende onderwijsvormen en het was eigenlijk voor het eerst dat er intensief gebruik werd gemaakt van dat formele orgaan. Aanvankelijk was er ook zeker nogal wat weerstand van medewerkers om over te schakelen. Maar er waren hier een aantal verloskundigen die met het Maastrichtse systeem bekend waren, bijvoorbeeld omdat ze in het academisch ziekenhuis hadden gewerkt, en die zijn met veel inzet en idealisme te werk gegaan."

Het vaardigheidsonderwijs hebben ze in Heerlen gedeeltelijk overgenomen. Datzelfde geldt voor de Voortgangstoets. Overigens wil men in de toekomst bij die toets wel een normatieve beoordeling hanteren. De score wordt dan dus niet meer vergeleken met het gemiddelde van de jaargroep, maar moet voldoen aan een bepaalde minimum-eis. Naast het werken in onverwijsgroepen heeft de Heerlense opleiding vastgehouden aan bepaalde discipline-gebonden lesdelen en worden er nogal wat responsie-colleges gegeven. Dat heeft vooral te maken met het gegeven dat de opleiding inhoudelijk niet wil afwijken van het wettelijk vastgestelde kader voor de verloskundige professie. Spronken: "Het theoretische element voldeed in de oude methode bovendien prima, dus de noodzaak om dat helemaal af te schaffen bestond niet."

Schoffelen in je tuintje

Gastvrijheid loopt nadrukkelijk als grondmotief door het probleemgestuurde curriculum van de Hotel Management School Leeuwarden (de HMSL). Koken bijvoorbeeld geldt in theorie als ondergeschikt element van het programma. Bezoekers worden niettemin bij voorkeur onthaald met een uitgebreide lunch, bereid door eerstejaars studenten die hun eerste praktijkstage in de kolossale keuken doorbrengen. En de studenten zelf vergaat het al evenmin slecht. Na het Engelstalige blok 'management' krijgen ze bijvoorbeeld een Engels ontbijt aangeboden. Onder-directeur Hans Otting ziet het voortdurende samenspel tussen theorie en praktijk als essentieel element van de school. Daarom is hij blij met het HBO-trainingscentrum, dat pal naast het praktijkgebouw staat. Het biedt hotelac-

comon
forme
ten va

De pro
bestaa
voor F
siteit
voor l
toen l
hotels
zelfde
venter
leiding
hem i
proble
een st
192, v
schote
of org
hele e
Otting
voorz
of not
ten zi

Helen
niet. M
sofie,
maar
vorm.
hoor-
tische
stage
ze ten
sen. I
genoe
plaats
treffer
studie
studer
worde
Otting
het vo
"Er is
zet on
actief
volge
reiken
perso
zijn t
vinder
heb, v
of haa
de m
PGO
de do
"Daar
mate
proble
gezoc
een tu
siek
met d
door l
voort
Docer
teerd
'onkn
enkel
make
opleid
werke
hotels
statist
Bover
studie
capac

Van h
warde
toetse

IEN ZUIDVRUCHT

of studierichtingen komen in Maastricht hun licht opsteken over onderwijsvernieuwing. De... vindt er alleen nog consultatie op verzoek plaats. In de afgelopen jaren waren er... school, een hotelschool en verschillende opleidingen in de gezondheidszorg. Niet... blijven eerste aanzetten steken in wat goedbedoelde incidentele blokken. Want... mensen nodig die de kar willen trekken. Maar ondanks valkuilen, tegenwerking en

comodatie aan de cursisten en is door het ministerie formeel aangewezen als oefenterrein voor de studenten van de hotelschool.

De protestants-christelijke Hotel Management School bestaat pas twee jaar en heeft vanaf het begin gekozen voor PGO. Daarvoor is men niet meer bij Rijksuniversiteit Limburg te rade gegaan. Hans Otting maakte voor het eerst kennis met het Maastrichtse systeem toen hij als onderwijskundige aan de Maastrichtse hotelschool was verbonden. Later werkte hij in eenzelfde functie bij de Academie Mens-Arbeid te Deventer, waar -wél met intensieve Maastrichtse begeleiding- PGO werd geïntroduceerd. Die ervaring kwam hem in Leeuwarden van pas bij het opzetten van een probleemgestuurd curriculum. De leerlingen die na een strenge selectie worden toegelaten (dit studiejaar 192, volgend jaar 312), krijgen 'modulen' voorgeschoteld over thema's als gastvrijheid, management of organisatie. Vanaf 1990 komt daar gedurende het hele eerste jaar een blok studievoordigheden bij.

Otting: "Het vergt nogal wat training om een goede voorzitter te zijn, een fatsoenlijk verslag te schrijven of notulen en agenda's te maken. Dat kunnen studenten zich niet in zes weken eigen maken."

Helemaal zuiver in de leer zijn ze ook in Leeuwarden niet. Net als in Maastricht hanteert men een Basisfilosofie, waarin het leren van de student centraal staat, maar daarvoor is PGO niet de enige geschikte werkvorm. Er heerst volgens Otting "bewust geen taboe op hoor- en werkcolleges". Dat heeft voor een deel praktische gronden. In het vierde jaar zullen veel studenten stage lopen bij een buitenlands hotel. Daarom moeten ze tenminste twee moderne talen uitstekend beheersen. Integratie met andere vakken -zoals in het eerder genoemde blok management- kan volgens Otting pas plaatsvinden na een gedegen basistraining in de betreffende taal. Een praktische barrière vormt ook het studielandschap, dat nog onvoldoende is uitgerust om studenten geheel zelfstandig te laten werken. Daarom worden er nog steeds literatuurklappers gebruikt. Maar Otting noemt ook meer principiële argumenten tegen het volledig afschaffen van klassieke werkvormen: "Er is zo'n enorme breuk tussen PGO en het voortgezet onderwijs. Je kunt dan wel peneren dat de student actief moet leren en kennis vergaren, maar het is volgens mij toch heel aardig om de student iets aan te reiken. En daarnaast zie ik het als een kwestie van personeelsbeleid. Docenten -met name in het HBO- zijn toch het onderwijs ingegaan omdat ze het fijn vinden om college te geven. Als ik een prima docent heb, vind ik dat die les moet geven, anders zet je zijn of haar capaciteiten verkeerd in en krijg je gefrustreerde medewerkers."

PGO moet volgens Otting geen dogma zijn, maar wel de dominante werkvorm blijven:

"Daarom moet er heel goed worden nagedacht over de mate waarin je colleges toestaat. Als er in een moduul problemen zijn, wordt de oplossing maar al te gauw gezocht in méér colleges. Ik vergelijk PGO graag met een tuintje, waarin een klein beetje onkruid -het klassieke onderwijs- opsteekt. Dat moet je onmiddellijk met de schop te lijf gaan, anders wordt je hele tuin door het onkruid overwoekerd. Eigenlijk ben ik hier voortdurend aan het schoppen."

Docenten worden in Leeuwarden speciaal geselecteerd op hun motivatie voor PGO. Toch blijft het 'onkruid' de kop opsteken. Otting geeft echter "geen enkele docent het recht zijn vak zo belangrijk te maken, dat het de studie kan ophouden. Bij de meeste opleidingen zie je dat een vak als bottleneck gaat werken. Ik zie niet in waarom studenten van een hotelschool hun studie moeten afbreken, omdat ze statistiek of wiskunde niet onder de knie krijgen. Bovendien geloof iemand na het propaedeuse toch het studiepad kiest, dat het meest aansluit bij de eigen capaciteiten."

Van het Maastrichtse toetsstelsel hebben ze in Leeuwarden alleen de juist/onjuist vragen bij de 'moduultoetsen' overgenomen. Daarnaast wordt er van de

studenten actieve participatie geëist en worden diverse werkstukken beoordeeld. Een Voortgangstoets is volgens Otting voor het HBO financieel praktisch niet haalbaar, maar al evenmin noodzakelijk.

"Toen wij begonnen was onze eerste invalshoek niet toetsing, maar onderwijs. Het hele toetsgebeuren wordt vreselijk overschat. Dat is pas het einde van het leerproces."

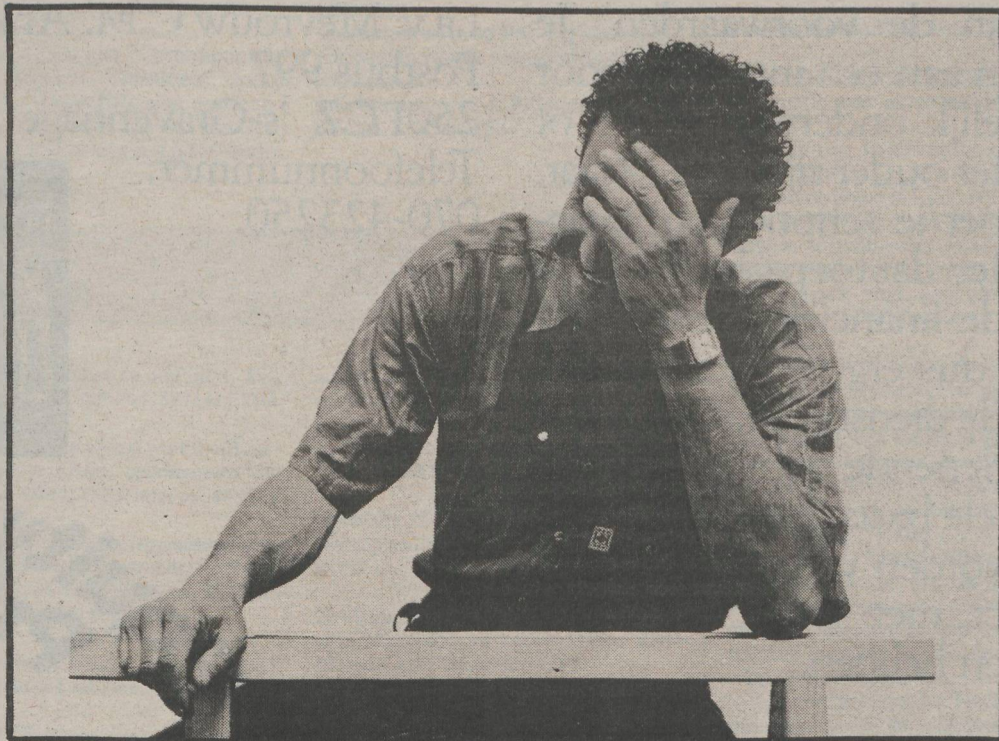
Het bedreigde kasplantje

De Faculteit Beleidswetenschappen in Nijmegen bestaat pas een jaar en is het resultaat van een door bezuinigingen opgelegde fusie tussen een aantal studierichtingen (Economie, Bestuurskunde, Politicologie) en een faculteit (Geografie en Prehistorie). De nieuwe faculteit bestaat uit twee cycli. In de tweejarige onderbouw volgen alle studenten een vrijwel identiek programma, daarna kiezen ze voor een van de afstudeerrichtingen. De eerste cyclus is in handen van een relatief onafhankelijk orgaan, de Universitaire School voor Beleidswetenschappen (USB). Herman van den Bosch, hoofd van het schoolbestuur, werd door zijn "bazen" in het faculteitsbestuur geattendeerd op het Maastrichtse systeem:

"Voor ons was van meet af aan duidelijk dat we een marktgerichte opleiding wilden, toegesneden op de beroepspraktijk. Het leek daarom een goed idee om een proces van onderwijsinnovatie in gang te zetten. Er is dan weinig fantasie voor nodig om in Maastricht te belanden. Je gaat daar kijken en raakt wel of niet gecharmeerd. Ik ben enkel om één reden gecharmeerd geraakt: het is een wetenschappelijke opleiding die tevens op de beroepspraktijk is gericht."

Van den Bosch heeft in het Nijmeegse universitaire klimaat "missiewerk" moeten verrichten om mensen van de voordelen van PGO te overtuigen, en "het is nog steeds een kasplantje dat door veel factoren wordt bedreigd".

PGO wordt in Nijmegen nu nog beperkt tot één blok ter afsluiting van het eerste jaar en één blok bij aanvang van het tweede jaar. De kans dat de afstudeerrichtingen van de tweede cyclus ooit met PGO gaan werken, lijkt vooralsnog minimaal. Deze maand buigt de faculteit zich over een nota, waarin Van den Bosch plannen ontvouwt om in ieder geval gedurende het eerste anderhalf jaar een volledig PGO-systeem in te voeren. Het echte enthousiasme bij staf en studenten

Loet Polak (foto Franco Gori)

Door Spronken (foto Franco Gori)

moet nog ontwakken. Uit het schoolblad van de USB blijkt dat studenten bij voorkeur praten over gokrondjes (brainstormen), studietuintjes (studielandschap) en toeters (tutors). Herman van den Bosch vertelt wat lacherig dat hij wel de Lenin van de PGO-ideologie wordt genoemd. Uit de onlangs gehouden eerste evaluaties blijkt dat maar weinig mensen echt warm lopen voor PGO, dat een kleine groep fel tegen is, terwijl de grote meerderheid er tamelijk onverschillig of weifelend tegenover staat. De komende maanden zullen die twijfelars over de streep getrokken moeten worden, wil PGO een serieuze kans krijgen.

In Nijmegen willen ze in de toekomst méér werk maken van het toetsgebeuren. Van den Bosch vindt de vorm van de blokttoets een zwakke schakel in het Maastrichtse systeem. De feedback-functie van die toets moet versterkt worden en daarom is het beter om de meerkeuzevragen te vervangen door open vragen: "We willen studenten dwingen om hun redenering op papier te zetten, zodat tijdens de discussie in de groep ook fouten in die redenering worden opgespoord." De blokttoets zal in de toekomst niet meer als selectiemiddel fungeren. Die functie wordt overgenomen door het zogenaamde 'logboek'. Hierin geeft de student een individueel verslag van alle activiteiten tijdens een blok: het formuleren van de leerdoelen, een

korte samenvatting van de bestudeerde literatuur, een weergave van de nabespreking van de taken, een 'persoonlijk' antwoord op de probleemstelling. Het logboek gaat dus in feite goed werken in de groep belonen. Daarnaast kent Nijmegen overigens ook een aanwezigheidsplicht.

In haar eerste jaar mocht de Faculteit Beleidswetenschappen vierhonderdvijf eerstejaars begroeten, in september worden er al zeshonderd nieuwe studenten verwacht. Voor elke veertig studenten is er één werkplaats beschikbaar. Toch blijft PGO bij een dergelijke massaliteit haalbaar, meent Van den Bosch:

"Natuurlijk heb ik gigantische hoeveelheden tutoren nodig, maar op papier valt dat allemaal best te doen. Ik heb bij mijn berekening zelfs geen aio's hoeven in te calculeren. Aan de andere kant ben ik realist genoeg om te zien op welke enorme emotionele weerstanden tutorschappen bij sommige medewerkers stuiten. Voor één uur college kregen docenten vroeger tien uur voorbereiding. Dat was uiterst docentvriendelijk berekend, want effectief besteedde men veel minder tijd aan onderwijs. Nu zouden docenten in dezelfde tijd vijf tutorschappen moeten doen. Omdat je dat psychologisch niet kunt verkopen, zijn dat er maximaal vier geworden. Daarnaast werken we veel met goedkope student-assistenten en onderwijs-assistenten, professionele tutors dus. Daarvan kun je er vijf aanstellen voor de prijs van één hoogleraar."

Aantrekkelijk voor meisjes

In september beginnen ongeveer zestig studenten aan de Haagse Hogeschool met de nieuwe opleiding Industrieel Produkt Ontwerpen. Het is de eerste opleiding Industrieel Ontwerpen in het technisch HBO én de eerste opleiding in het technisch HBO die het Maastrichtse systeem gaat toepassen. Op het papier van de wervingsfolders worden de regels van het systeem trouw gevolgd. Studenten zullen "vanaf de eerste dag vertrouwd raken met praktijksituaties", worden "niet geconfronteerd met een reeks van vakken waarvan de samenhang voor hen dikwijls onduidelijk blijft" en krijgen "de leerstof aangereikt in de vorm van thema's die relevant zijn voor het later uit te oefenen beroep".

RL-medewerker Loet Polak (afkomstig van O&O, waar hij een dag per week blijft terugkomen) kreeg in Den Haag een functie als studierichtingsleider en projectmanager. In het technisch onderwijs ziet hij voor het PGO een mooie taak weggelegd:

"De technische sector is een heel apart wereldje, met veel frontaal onderwijs en een sterk vakgerichte cultuur. Ik denk dat technici daardoor veel theoretische weetjes in hun bagage hebben, maar die te weinig op praktijkproblemen kunnen toepassen. Ze missen bovendien vaak de sociale vaardigheden die bij teamwork nuttig zijn. Als je erin slaagt om zulke mensen vanaf het begin van hun studie via taken naar de praktijk te laten kijken, zijn ze daar later ook veel beter op voorbereid. Je zou verder kunnen vermoeden dat technische scholen met PGO heel wat aantrekkelijker worden voor meisjes."

Over het praktisch functioneren van de Haagse ontwerpers-opleiding valt voorlopig nog niets te melden. Momenteel werkt een team van vier mensen aan het programma dat in september aan de eerstejaars moet worden gepresenteerd. Veel nadruk komt te liggen op het vaardigheidsonderwijs.

"We hebben een aantal zeer praktische blokken, bijvoorbeeld grafische vaardigheden of technisch tekenen, waar studenten werkstukken maken. Van die verschillende werkstukken stellen ze een presentatiemap samen en die wordt vervolgens beoordeeld. In Maastricht kijken ze bij het vaardighedenonderwijs naar het proces, ik vind dat wij ons best over het product moeten uitspreken. Je moet dat product dan wel door meerdere mensen laten beoordelen en van tevoren heel duidelijk maken welke criteria je hanteert, zodat er toch sprake is van intersubjectiviteit."

Met de Voortgangstoets zullen de Haagse ontwerpers voorlopig in ieder geval geen kennis maken.

Polak: "Dat is vooral een kwestie van prioriteiten. Industrieel ontwerpen is een tamelijk nieuw vak en nu valt nog moeilijk te zeggen hoe het eindprofiel van de afgestudeerden eruit zal zien. Dat maakt het heel moeilijk en tijdrovend om een behoorlijk aantal toetsitems op tafel te krijgen. Bovendien zijn mijn mensen op dit moment heel pragmatisch bezig met het opzetten van blokken. Dan wil ik ze niet verwarren door ze leuke items voor afgestudeerden te laten verzinnen. Dus zeker in de beginfase gaan we met summatieve blokttoetsen werken, omdat dat het meest praktische is."

Emely Nobis

GOEDE SCRIPTIE GEMAAKT?

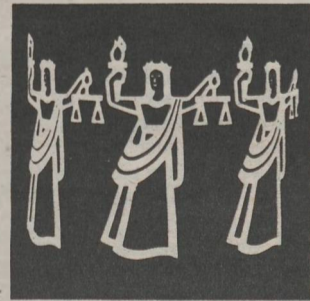
DAN VERBREEDT EQUITY & LAW JE HORIZON.

Doe eens iets méér met je afstudeerscriptie! En ding mee naar de Equity & Law Studieprijs. Want je kunt er een fantastische summercourse aan een buitenlandse universiteit of hogeschool mee winnen. Of een aanzienlijk geldbedrag, dat je vrij mag besteden.

Wat zijn de voorwaarden? Je moet studeren aan een instelling voor wetenschappelijk onderwijs, HBO of NIVRA en niet ouder zijn dan 29 jaar. Daarnaast moet je scriptie een vraagstuk behandelen dat toepasbaar is in de praktijk van de financiële dienstverlening. Je kunt dus erg veel kanten op. Want financiële dienstverlening omvat alle dienstverlenende activiteiten, die op professionele basis door personen/organisaties worden verricht en direct en/of indirect met financiële transacties te maken hebben.

Wil je meer weten over hoe je kunt meedingen naar de Equity & Law Studieprijs? Vraag dan snel de folder en een aanmeldingsformulier aan bij:

Equity & Law
Levensverzekeringen
Afdeling Opleidingen
t.a.v. Mevrouw C.M. Ankersmit
Postbus 997
2501 CZ 's-Gravenhage
Telefoonnummer:
070-423250.

**Equity & Law
Prijs '89**

Equity & Law Levensverzekeringen maakt deel uit van het Engelse concern Equity & Law Life Assurance Society plc en is in 1971 te 's-Gravenhage opgericht. Met het instellen van deze studieprijs wil Equity & Law het onderzoek op het brede terrein van de financiële dienstverlening bevorderen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken: een loopbaan met wereldwijde perspectieven

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken zoekt **ACADEMICI** met visie, die opgeleid willen worden tot beleidsmedewerker. Zij komen afwisselend te werken op het departement in Den Haag en op de Nederlandse diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland.

Een internationale carrière

Een loopbaan als overplaatsbaar beleidsmedewerker bij Buitenlandse Zaken betekent dat u in aanraking komt met een groot aantal verschillende werkzaamheden. Deze werkzaamheden zijn gericht op het voorbereiden en uitvoeren van het buitenlands beleid. Ze lopen uiteen van het verstrekken van visa tot het schrijven van toespraken, van het bijwonen van conferenties tot het begeleiden van ontwikkelingsprojecten. Tijdens uw carrière zult u te maken krijgen met de volgende werkerreinen:

- algemene belangenbehartiging van Nederland;
- bevorderen van de internationale rechtsorde;
- vrede en veiligheid;
- Europese samenwerking;
- economische samenwerking en handelsbevordering;
- ontwikkelingssamenwerking;
- culturele samenwerking;
- voorlichting en perszaken;
- consulaire taken, met name belangenbehartiging van Nederlanders in het buitenland.

Toelatingseisen

Wij nodigen u uit te solliciteren wanneer u aan de volgende eisen voldoet:

- u bezit de Nederlandse nationaliteit;
- uw leeftijd ligt tussen de 23 en 31 jaar (mannen) of tussen de 23 en 32 jaar (vrouwen);
- u heeft voldaan aan uw verplichtingen ten

- aanzien van de militaire dienst of u bent van militaire dienst vrijgesteld (mannen);
- u heeft een (bijna) afgeronde universitaire opleiding. Onze voorkeur gaat uit naar economen, juristen, historici, sociaal-geografen en politicologen. Ook linguïsten komen in aanmerking, vooral arabisten, oriëntalist en slavisten;
- goede kennis van Engels en Frans en kennis van een derde moderne taal is een vereiste;
- ook verwachten wij kennis van economie, geschiedenis en recht en inzicht in de internationale betrekkingen en de plaats van Nederland daarin.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken werkt met een Plan van Positieve Actie voor Vrouwen en streeft ernaar het aantal vrouwelijke medewerkers te vergroten. Bij gelijke geschiktheid wordt aan vrouwen de voorkeur gegeven.

Selectie

De kandidaten worden geselecteerd door middel van een Toelatingsonderzoek; het eerstvolgende zal in oktober-november 1989 gehouden worden. Een psychologisch onderzoek maakt deel uit van de selectieprocedure. Daarnaast worden kandidaten onderzocht op medische geschiktheid voor dienstvervulling waar ook ter wereld.

Opleiding

Buitenlandse Zaken biedt u de mogelijkheid

uw veelzijdigheid ten volle te benutten en uit te breiden. Dit begint direct na de aanstelling per 1 januari 1990 met een intensieve interne opleiding van 10 maanden. Hierna volgt de eerste plaatsing van 2 jaar in een functie in binnen- of buitenland. Ook gedurende deze en volgende plaatsingen bestaat de mogelijkheid tot aanvullende opleidingen.

Tijdens de opleiding ontvangt u een salaris dat tussen f 3.209,- en f 3.700,- bruto per maand ligt (afhankelijk van opleiding en ervaring).

Inlichtingen

Wanneer u meer informatie wilt over werkzaamheden, criteria voor toelating en arbeidsvoorwaarden, kunt u onze brochure **schriftelijk** aanvragen op het navolgende adres:

Bureau Werving, Selectie en Opleiding (DPZ/RO)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB 's-Gravenhage.

Ook het sollicitatieformulier dat nodig is voor deelname aan het Toelatingsonderzoek kunt u op dit adres schriftelijk aanvragen.

De sluitingsdatum voor sollicitaties is **14 juli 1989**.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

LUXE BUSPENDEL NAAR HONGARIJE

Vertrek iedere vrijdag t/m 13.10.89, vanaf 26.06 t/m 28.08 ook iedere maandag vertrek.

Diverse opstapplaatsen in Nederland
Speciale studentenprijs retour
f 1.200,-

Tevens campingplaatsen in geheel Hongarije, o.a. aan het Balatonmeer.
Inl. en boekingen:

Rapide Tours, 05921-43300

GRIEKSE EETHUIS

nellos

**DE BETERE GRIEKSE
SPECIALITEITEN**

Menu's vanaf:
f 9,50 tot f 25,-
Gefrituurde en gegrilde vis

Studentenmenu's à f 11,50:
soep-hoofdgerecht-rauwkost

Geopend 17-22 uur
Dinsdags gesloten

Alex. Battalaan 61
Maastricht. Tel. 043-215350

slik

slik

**Geslaagd,
gezakt, je bul
gepakt?**

**En nog steeds
niet
doorgezakt?**

slik

slik

Boekhandel Leiter-Nypels

DE MAASTRICHTSE
UNIVERSITEITS-BOEKHANDEL

Wolfstraat 12
6211 GN Maastricht

tel. (043) 252666*

Dienst Voorlichting

arbeid en technische verandering verwacht. Daar het project in een internationaal samenwerkingsverband (European Organizational Observatory) ingebed is, is kennis van de Europese talen ten zeerste gewenst. Inlichtingen: prof.dr. H. Schreuder, tel. 888802 of (privé) 218061, dr. A. Sorge, tel. 888803 of (privé) 477069.

093 + 094: De aanstellingen bestrijken een periode van vier jaar en zullen worden afgerond met een promotie. Datum van ingang: zo spoedig mogelijk. Salaris: Oplopend van f 1.778,- bruto per maand in het eerste jaar tot f 3.168,- bruto per maand in het vierde jaar.

Interne vacature 095

Bij de Universiteitsbibliotheek bestaat een vacature voor een

BIBLIOTHEEKMEDEWERKER onderwerpsluiting Rechtsgeleerdheid (M/V) voor 0,5 fte voor 6 maanden. De medewerker heeft vooral tot taak: de systematische ontsluiting van (reeds voorradige) boeken t.b.v. de bibliotheekcollectie Rechtsgeleerdheid: - het selecteren, exciperen en gedetailleerd klasseren van literatuur conform de gehanteerde systematiek - toekennen van trefwoorden aan de systematische codes (één trefwoord per code) met controle van het huidige bestand. Vereist:

- voltuude studie Nederlands Recht (de vacature geldt ook voor studenten RL die pas afgestudeerd zijn of zeer binnenkort afstuderen)
 - affiniteit met het bibliotheek- of documentatiewezen
 - zelfstandigheid en doorzettingsvermogen
 - vermogen tot analyseren en begripsvorming.
- Kennis van het door de Universiteitsbibliotheek gehanteerde classificatiesysteem strekt tot aanbeveling. Arbeidsvoorwaarden: het betreft een tijdelijke aanstelling, voor een periode van een half jaar. Salariering overeenkomstig leeftijd, ervaring max. schaal 8 van het BBRA (f 4.144,- bruto op full-time basis). De medewerker wordt formeel aangesteld bij het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg. Inlichtingen: mr.dr. C. van Laer, tel. 887436 of bij J. Gilbert.

Interne vacature 096

Bij de vakgroep Bedrijfseconomie van de FdEW is vacant de functie van **UNIVERSITAIR DOCENT/ORGANISATIE** (full-time)

- Taken:
- meewerken aan de voorbereiding en uitvoering van het onderwijs (o.a. het nader uitwerken van het curriculum, het vervaardigen van studiemateriaal en het begeleiden van onderwijsgroepen)
 - participeren in het wetenschappelijk onderzoek, zowel op de facultaire onderzoeksterreinen als op het aangeduide vakgebied
 - het verrichten van algemene en bestuurlijke werkzaamheden.
- Eisen:
- doctoraal examen, bij voorkeur Bedrijfseconomie en, zo mogelijk met specialisatie op het terrein van Externe Organisatie en Strategie
 - enige onderwijservaring, liefst op het gebied van de Bedrijfseconomie
 - gepromoveerd zijn of uitzicht daarop, danwel onderzoeksprestaties op vergelijkbaar niveau.
- Arbeidsvoorwaarden: aanstelling zal geschieden met een proeftijd, in de rang van universitair docent, salaris minimaal f 3.231,- (schaal 10) en maximaal f 7.063,- (schaal 12) bruto per maand, afhankelijk van opleiding en ervaring. Inlichtingen: prof.dr. H. Schreuder, 888802/129 of 218061 (privé).

Interne vacature 097

Vanaf 1 september is er bij het Faculteitsbureau FdEW een vacature voor een **DOCTORAAL-ECONOMIE STUDENT** ter ondersteuning van stages. Werktijdsfactor: twee eenheden (een eenheid = halve werkdag) voor de periode tot 1 september 1990. Verlenging behoort tot de mogelijkheden (bij goed functioneren). Werkzaamheden: ondersteuning van de stagecoördinator bij de organisatie en administratie van (hoofdzakelijk) doctoraalstages van economiestudenten. Belangstellenden kunnen schriftelijke sollicitaties, onder vermelding van het vacaturenummer, vóór 20 juni richten aan mw. E. Krijnen, faculteitsbureau k. 3.074. Inlichtingen: mw. E. Krijnen, tel. 888831 of C. Langerak, tel. 888123.

Interne vacature 098

De vakgroep Algemene Economie zoekt voor enkele van haar medewerkers **STUDENT-ASSISTENTEN**. In totaal worden 12 eenheden (totaal 1,2 fte) verdeeld over de volgende stafleden: - J. Birner en G. Woltjer - T. van Veen en A. van Mourik - P. de Gijsel - G. Meijer - J. van Mierlo - R. Owen - E. de Regt - Dagelijks bestuur van de vakgroep AE. Vereist: ervaring met literatuuronderzoek, met gegevensverwerking en statistische analysewerkzaamheden op de PC en met tekstverwerkingsprogramma's; daarnaast goede studieresultaten. Selectie en aanstelling heeft in direct overleg tussen de betrokken medewerker en de sollicitant plaats. Aanstelling: voor de periode 1 september 1989 tot 1 september 1990. Belangstellenden worden verzocht uiterlijk binnen één week na verschijning van deze advertentie hun sollicitatie, vergezeld van de hierboven gevraagde informatie en onder vermelding van het vacaturenummer, te richten aan de secretaris van de vakgroep Algemene Economie, J. van Mierlo, postvak kamer 1070, bij wie ook inlichtingen te verkrijgen zijn (tel. 888114, kamer 1082).

Interne vacature 099

De Wetenschapswinkel zoekt op korte termijn een **STUDENT-ASSISTENT** voor het uitvoeren van een programmeringsstudie t.b.v. de Stichting Welzijn-sopbouw te Weert. De Stichting heeft behoefte aan inzicht in de situatie van de lokale jeugd om hulpverlening, voorlichting en andere activiteiten op af te kunnen stemmen. Taken: - het voorbereiden van groter onderzoek - het maken van een literatuurverkenning, toegespitst op de gehanteerde onderzoeksmethodieken - inventarisatie van mogelijkheden voor onderzoek in Weert - voorstudie van de onderzoekspopulatie in Weert en vergelijking met andere regio's - het schrijven van een werkverslag. Vereist: - 3e/4e jaars student(e) Gezondheidswetenschappen (GVO) - relevante onderzoekservaring en belangstelling voor onderzoek. Arbeidsvoorwaarden: vijf eenheden gedurende 10 weken (4e jaars) of vier eenheden gedurende 12 weken (3e jaars). Verlenging is niet uitgesloten. Aanvang: september 1989. Inlichtingen: P. Thewissen (Wetenschapswinkel), tel. 887120 of F. Gerards (GVO), tel. 887315.

Interne vacature 100

Vanaf 1 september 1989 is er bij het Faculteitsbureau van de FdEW een vacature voor een **2e OF 3e JAARS STUDENT** t.b.v. de ondersteuning van de Voorlichtings-c.q. introductiecommissies. Werktijdsfactor: twee eenheden (één eenheid = halve werkdag) voor de periode tot 1 september 1990. Verlenging behoort tot de mogelijkheden (bij goed functioneren). Werkzaamheden: - verzorging voorlichting aan scholen - verzorging voorlichting voor scholen en anderen die naar de RL en FdEW komen - mee organiseren voorlichtings-/introductiedagen - bijwonen vergaderingen voorlichtings-/introductiedagen FdEW en Werkgroep RL - corrigeren/schrijven van voorlichtingsmateriaal e.d. - organiseren onderwijssimulatiegroep t.b.v. voorlichtingsdagen. Vereist: - goede communicatieve eigenschappen - flexibel en actief bezig kunnen zijn. Inlichtingen: Noortje van Putte, tel. 624539. Bij geen gehoor mw. M. Beekman, tel. 888829. Belangstellenden kunnen hun schriftelijke sollicitaties vóór 1 juli richten aan mw. M. Beekman, Faculteitsbureau FdEW, k. 3.068.

Sport

Laatste lesdag

De laatste dag van het programma LV&S in dit studiejaar is vrijdag 23 juni. Daarna is er pauze tot de start van volgend seizoen op 4 september.

Doorzwemmen

Gooi de sportkaart van 88/89 nog niet weg! Deze blijft in de zomer geldig als kortingskaart voor zwemmen (korting op een los bad) en squashen (bij v.d. Pluym).

Aanvragen volgend seizoen

De aanvraagformulieren voor de sportkaart van 89/90 worden aan alle studenten bij hun inschrijvingspakket toegestuurd. RL-medewerkers krijgen in augustus aanvraagformulieren per interne post.

Uitslag volleybal

De laatste uitslag van het volleybalseizoen luidt: 1. Beukenoot, 2. Never Sjur-render, 3. Tjeempie, 4. Caramba, 5. Animals, 6. Agora, 7. Medismash, 8. Turbo, 9. G.G.H.W., 10. Saurus II. Aan de interne competitie hebben 24 teams deelgenomen.

Agenda Lagakari

Maastrichtse studentenzeilvereniging Lagakari organiseert van 8 tot 14 juli een zeilzwerftocht over de Friese meren. Zeilervaring is niet vereist, enthousiasme wel. Kosten: f 215,- voor leden, f 230,- voor niet-leden. Inschrijven bij Ardi, tel. 211366 of Maarten, tel. 633928.

Bridge

Universitaire eendrive bridge op donderdag 29 juni. Aanvang: 20.00 uur boven café Tribunal, Tongerestraat 1. Iedereen is welkom. Informatie: Marjan, tel. 252245.

Gezondheids- wetenschappen

Algemeen

Wijziging tijden onderwijsgroepsbijeenkomsten

In het curriculumjaar 1989/90 zullen de onderwijsgroepen als volgt plaatsvinden: 1e jaars: maandag- en donderdagmiddag 2e jaars: dinsdag- en vrijdagmiddag 3e jaars: dinsdag- en vrijdagochtend 4e jaars: maandag- en donderdagochtend.

Aanvang academisch jaar

Het academisch jaar 1989/1990 start 4 september. Het rooster, de groepsindelingen en de blokboeken van de 1e blokperiode zijn eind augustus verkrijgbaar bij de onderwijsbalie, Kap2.

Onderzoekstage BW

Bij de vakgroep Anatomie/Embryologie bestaat de mogelijkheid om een stage-onderzoek te doen naar de reproduceerbaarheid van meting van bewegingsuit-slagen aan de wervelkolom en het kniegewicht uitgevoerd met een onlangs geïntroduceerde hoekmeter (EDI320). Geschiedt voor BW-studenten (bv. fysiotherapeut(e)). Inlichtingen bij H. van Mameren, tel. 888654 of L. Bouter, tel. 887352.

Rechts- geleerdheid

Onderwijs

loktoetsen

Maandag 19 juni bloktoetsen dag- en avondopleiding. Zie voor verdere informatie de borden. Na afloop van de toets zal iedere student een vel met informatie ontvangen met betrekking tot de gang van zaken tijdens de herkansingen en vakantieperiode. Wilt u dus het bureau Onderwijs niet bellen over deze zaken.

Facultair uitstapje

Vrijdag 23 juni zal het facultaire uitstapje plaatsvinden. Er zullen die dag geen medewerkers aanwezig zijn.

Economie

Algemeen

Presentatie en lezingen

Op 6 juli zal er in kamer 1090, TS53, om 11.00 uur een presentatie plaats hebben door Dra. Yolanda Vansina van Universiteit van Antwerpen en prof.dr. Jürgen Backhaus van een nieuw onderzoeksproject over The Austrian Approach to Public Finance. Om 14.00 uur zal eveneens in kamer 1090 dr. Eiric Furubotn, prof. aan de Universiteit van Texas, een lezing houden over New Developments in Property Rights Analysis (Nieuwe ontwikkelingen in de theorie van de eigendomsrechten). Om 16.00 uur zal dr. Arjo Klamer, Universiteit van Ioha, een lezing houden over Entrepreneurship in Economic Discourse (Ondememerschap in een economische "discourse"). Iedereen is van harte welkom.

Onderwijs

Studenten gezocht

Het Faculteitsbestuur FdEW roept studenten op voor de volgende vacatures: - 3 studentleden voor de Studierichtingscommissie - 1 studentlid voor de Wetenschapscommissie - 1 studentlid voor de Bibliotheekcommissie. De commissies vergaderen eenmaal per vier weken. Er is geen financiële vergoeding voor bovengenoemde vacatures. Studentleden worden benoemd door de Faculteitsraad FdEW voor de periode van 1 jaar (1 september 1989 tot 1 september 1990) op voordracht van het Faculteitsbestuur. Belangstellenden wordt gevraagd om dit gemotiveerd, schriftelijk te melden bij het F-bureau FdEW, t.a.v. mw. J. Gruijthuijsen, vóór 22 juni. Informatie: R. Verspeek, te. 888850.

Interne organisatie 87/88

Studenten die in het academisch jaar 1987/1988 het blok Interne organisatie (destijds 3.4) hebben gelopen, worden alsnog tot 1 september 1989 in staat gesteld het bij dit blok behorende tentamen af te leggen. Contactpersoon: P. Kunst, tel. 888807.

het ideale

TOEVLUCHTSOORD
voor wetenschappers...

DE PAUWHOF

de gastvrije groene
buitenplaats
midden in de randstad

(op non profit basis)

Vraag informatie
De Pauwhof
Pauwhofaan 2a, 2243 AA Wassenaar
Of bel 01751-14283

BELANGRIJK NIEUWS

AANBIEDING IS TIJDELIJK!

3 JAAR GARANTIE*

* 1 Jaar volle garantie, 2 jaar op uurtarief in fabriek.

Sirex XT3 Turbo

met 20 MB harddisc. Kompleet

2190

(f 2595,- inkl. BTW)

Sirex AT 4 Turbo

1 MB, 20 MB harddisc. Kompleet

3287

(f 3895,- inkl. BTW)

• Alléén voor studenten/universiteiten!

Gezocht: Studentenclubs als distributeur

Informatie en bestellen: Sirex Computers, 053-314360. Vraag naar Harry Groenewold.

STUDENTEN ZIJN ALTIJD ZÉÉR ZELF-VERZEKERD

Althans bij hun eigen SSGZ. Een instelling van en voor studenten, zonder winst oogmerk, en dat scheelt! Bij de SSGZ kun je je prima verzekeren voor een studentenprijs. Neem het Zekerheids-pakket: de onmisbare ongevallen- en aansprakelijkheidsverzekering ('thuiswonenden-pakket') voor f 25,20 per jaar, aan te vullen (tot het 'uitwonenden-pakket') met een brand- en inbraakverzekering, voor f 69,- per jaar. Kies voor zelfverzekerdheid als je geen risico's wilt lopen. Bel 01719-70944 of stuur de coupon aan ons op. Je kunt ook bij je onderwijsinstelling naar de folder vragen. P.S.: De SSGZ heeft ook de ideale ziektekostenverzekering voor studenten: uitgebreide dekking, laag eigen risico, soepel acceptatiebeleid. En ook hier is de premie laag!

STUUR MIJ INFORMATIE OVER DE SSGZ

Naam: _____ m/v

Straat: _____

Postcode/Plaats: _____

Telefoonnummer: _____ Leeftijd: _____

Deze bon in open envelop sturen aan: SSGZ, Antwoordnummer 10070, 2200 VB Noordwijk. Geen postzegel plakken.

3 . 07

Studenten hebben hun eigen verzekering: SSGZ.

MET HET SSGZ-ZEKERHEIDSPAKKET

ECONOMIE GENEESKUNDE GEZONDHEIDSWETENSCHAPPEN RECHTEN...

DE BOEKEN BIJ BERGMANS

BOEKHANDEL Bergmans

NIJEUWSTRAAT 9, 6211 CR MAASTRICHT, TEL.: 210825

VW Golf BMW

AUTORIJSCHOOL ROUMANS
Quirinaalhof 4 k Maastricht
Tel. 043-476331

Maand mei: AANBIEDINGEN

Typewerk snel en accuraat verwerkt.
Bel: Telexcentrum Zuid Born-Obbicht - Tel. 04498-54803

VAKANTIECURSUSSEN
ITALIAANS EN KUNSTGESCHIEDENIS
Zomer '89 in Rome op 'CAMPUS BUONGIORNO ROMA'
15 dagen incl. verblijf vanaf f 459,-
Voor informatie: Micha Ferrone 030-735912

snel en comfortabel naar ruim 900 plaatsen in heel Europa.

Super goedkope treintickets

Enkele retourprijzen:

Parijs	v.a. f	104,00
Londen	v.a. f	165,00
Berlijn	v.a. f	149,00
Kopenhagen	v.a. f	225,00
Wenen	v.a. f	249,00

alleen voor jongeren tot en met 25 jaar!

Vrij door Europa voor een habbekrats! Reisonderbrekingen zijn meestal toegestaan!

NIEUW!

Haal snel bij het NS-station of uw reisagent de speciale TransGo 25 folder.

The Basilica of Onze Lieve Vrouw Ten Hemelopneming

(Onze Lieve Vrouweplein, Maastricht)

will hold an English Service on the 2nd and 4th Saturdays of every month at 5.00 o'clock in the afternoon. Coffee will be served following the service.

De Woongroep

"Waar blijft dat rotjoch nou toch!?" zuchtte Elena. Zenuwachtig beende ze door de woonkamer. Ze klopte het kussen van de fauteuil waar hij in moest neerzigen nog eens op. "Ga zitten, ga toch zitten," maande Bea haar, "Hij komt wel, hij slaapt waarschijnlijk een beetje langer uit." "Ach, wat een flauw gezeik; uitslapen, hij heeft niks uit te slapen. Zijn hele leven was één groot uitslapen, maar nu begint toch eindelijk de ware dag, nu krijgt-ie zijn kansen."

Bea schikte de bonbons wat nauwkeuriger op het schaalje en aarzelde even bij een dikke witte. Niemand zou die toch missen... Haar hand zweefde even boven de lekkernij totdat Elena hem greep: "Lief, doen we hier eigenlijk wel goed aan? Ik bedoel... we willen te gek graag een kind, maar verkopen we niet onze ziel en zaligheid als we jouw baarmoeder overleveren aan Wimmie's zaad?"

"Luister eens, meisje, we hebben hier al uren, uren, nachten en nachten over gepraat. Jan en Bram willen niet. Eberhard is seropositief, dus kan niet. Jouw collega's zijn flapdrollen, ik kén überhaupt geen aardige mannen, die spermabank kost ons kapitalen. We willen geen van beiden een vent oppikken in een of andere kroeg voor een 'one night stand' alleen maar om ons in een macho neukpartij te laten bezwangeren..." Elena gruwde bij het idee en trok haar onderlip in een grimas terwijl ze nog maar eens het kussen opklopte; Bea vervolgde, "dus of we het nu willen of niet: Wimmie is onze man."

Elena zuchtte weer eens. "Ik weet het. Maar ik twijfel zo, ik twijfel toch nog zo. Wordt ons kindje dan net zo'n frusto als Wim? O Bea, ik weet het verdomme niet meer. Een kind, een kind, ja prachtig, maar als het allemaal zó moet, dan hoeft 't..."

Hun beider adem stokte. Gerommel op de trap! De aanstaande vader? Jan kwam langsdeuren op weg naar de kliniek. "Dag!" riep hij, "zal ik straks nog asperges meenemen voor het avondeten?"

Bea en Elena keken elkaar aan. 'Als er nu maar iets mis gaat, gaat Elena huilen,' dacht Bea en ze legde haar hand op Elena's bovenbeen. "Rustig maar, we kunnen het ook allemaal nog vergeten, een kind is leuk, we verlangen ernaar, maar het heeft niet als je er, als je er," ze kon de woorden niet vinden. Elena beet op haar onderlip en fixeerde haar blik op de bonbons.

"Hoi," zei Wimmie in de deuropening. Als door een gehele zwerm paardehorzels gestoken richtten Bea en Elena zich tot hun huisgenoot. "Hallo Wimmie, goeie morgen," slikte Bea. "Wil je misschien een kopje koffie of zo?" vroeg Elena.

"Nee, ik zet zelf wel even. Ik ben een meester in koffiebrouterij." "Nee, Wimmie, blijf hier, we hebben, we moeten, Elena en ik willen je vragen of je... Nee, ga eerst eens gewoon rustig zitten."

Wat al begonnen was als een spannende ochtend eindigde in een thriller-achtige climax toen de voordeurbel ging, Bea riep "Ach shit Wimmie, helemaal vergeten: er zou een of andere Myra met Willem voor je op bezoek komen!" en Elena op het randje van hysterie en wanhoop Wimmie greep en zei: "Wimmie, we willen een kind van je!" Wimmie sloeg op tilt en tegen de vlakke.

Martha Savannah

VAN SMAL HOUT ZAAGT MEN PLANKEN

Na Xaviera Hollander, die ons een maand geleden wees op het kennisgebrek van huisartsen op seksueel gebied, tracteerde studievereniging Reflex ons afgelopen dinsdag op professor Smalhout, die medische fouten ter discussie stelde. Het gaat eigenlijk te ver om beide sprekers in één adem te noemen; de enige overeenkomst is dat ook professor Smalhout een omstreden persoonlijkheid genoemd mag worden. De Utrechtse hoogleraar anesthesiologie haalt regelmatig de landelijke pers met zijn uitgesproken meningen, die hem niet altijd in dank worden afgenomen. Zo was hij het een jaar geleden niet eens met het advies waarin de AIDS-commissie van de Gezondheidsraad zich uitsprak tegen het verplicht testen van ziekenhuispatiënten. Eén van de argumenten was dat een dergelijke verplichting discriminerend zou werken voor groepen in onze samenleving. Maar professor Smalhout verdedigde de bescherming van mensen die nog niet besmet waren. Hij vond dat het toegestaan moest worden operatiepatiënten op de gevreesde ziekte te testen en omgekeerd mocht de patiënt ook een non-AIDS verklaring van zijn chirurg verlangen. Met discriminatie had dat niets te maken, verklaarde Smalhout in Trouw: "Al heeft een patiënt een gave relatie met een berggeit, al kan hij geen sleutelgat met rust laten, dat interesseert mij geen moer. Als ik de zaak niet vertrouwd laat ik zijn bloed aftappen en dan onderzoek ik hem op van alles."

Het idee om patiënten, in plaats van een AIDS-test, vóór de operatie naar hun seksuele geaardheid te vragen leek hem, in hetzelfde interview, niet zinvol: "Ik vind het een beetje onbeschaamd. En het grootste deel van de homoseksuelen herken je al zonder dat je ernaar vraagt... Ik hoef aan een neger ook niet te vragen of hij een neger is. Dat

slaapmiddel in een slagader terecht met als gevolg dat amputatie van de arm tot bijna aan de schouder noodzakelijk was. Beide vrouwen waren voor hun kostwinning afhankelijk van een goed functionerende arm.

Een uur lang rijgen de voorbeelden zich aaneen. Een jongetje van drieëneenhalf dat stikt door ontstoken amandelen, terwijl de kinderarts op dat moment per se van de moeder wilde weten of het kind borstvoeding had gehad. Complicaties op de operatietafel die onopgemerkt blijven omdat de patiënt niet gecontroleerd wordt op bloeddruk, temperatuur, hartslag, ademhaling en bloedgaswaarden. Pas na de operatie wordt de toestand duidelijk waarna snel reanimatie volgt. Als dat al slaagt is de patiënt vaak al gedecerebreerd. De hersenen zijn dood en er rest slechts een periode van coma en kunstmatig leven tot de dood erop volgt.

De ervaring leert Smalhout dat er vooralsnog niet veel tegen dergelijke blunders te doen valt. De familie van de slachtoffers botsen tegen de muur van weerstand die de medische wereld omringt. En binnen die medische wereld worden gemaakte fouten stilzwijgend en het liefst zo snel mogelijk vergeten. Officieel is de patiënt dan een 'natuurlijke dood' gestorven.

Smalhout heeft het allemaal meegemaakt. "Elke arts is bang voor zijn goede naam en elk ziekenhuis voor de opgebouwde reputatie. De medici, die de klacht onderzoeken, houden elkaar de hand boven het hoofd want wie weet overkomt hen ooit eenzelfde fout. De medische gegevens blijken nogal eens zoek te raken, archieven opgeruimd of dossiers gewoon vervalst."

Als het al tot een rechtszaak komt gaan daar meestal jaren overheen. Slechts een fractie van de fouten haalt, volgens Smalhout, het Medisch Tuchtcollege of in beroep het Centrale Medisch Tuchtcollege. Als strafmogelijkheden heeft zo'n rechter dan waarschuwing, berisping, geldboete, schorsing en tenslotte het schrappen uit het beroepsregister. Maar ook de paar zaken die het tuchtcollege wel halen krijgen volgens Smalhout niet de juiste berechting. Bewezen grove nalatigheid waardoor patiënten zijn overleden of voor de rest van hun leven invalide zijn, worden bestraft met een waarschuwing of een berisping.

Schorsing komt maar zelden voor. Maar volgens professor Smalhout tonen die gevallen de willekeur van de tuchtrechters pas goed aan: "Vooraf klachten over seksueel misbruik worden zwaar gestraft. Een psychiater die zijn patiënt leerde masturberen kreeg twee weken schorsing. En een gynaecoloog die twaalf minuten de clitoris van een patiënte had gemasseerd kreeg een maand. Dus moeten wij tot de conclusie komen, dat het medisch gezien veel voordeliger is om een kind te decerebreren dan een clitoris te masseren."

Dezelfde ongenueanceerde professor die homoseksualiteit een aangeboren afwijking vond, is nu een beminlijk pastoor die in zijn eentje opkomt voor het recht van weerloze patiënten. Smalhout: "Er moet in de geneeskunde een sfeer gekweekt worden waarin iedereen kritiek op elkaar kan geven. Er gaan teveel Nederlanders "natuurlijk" dood. Negentig procent van de fouten worden gemaakt door nalatigheid. Een arts moet zijn werk doen alsof de rechter over zijn schouder meekijkt. Net als voor een piloot kan elke gemaakte fout rampzalig zijn. En als er een fout gemaakt is moet die in de openbaarheid gebracht worden. Op mijn eigen afdeling is door een grove nalatigheid van een anaesthesist laatst een patiënt overleden. Wij zijn naar de familie gestapt en hebben het volgende gezegd: 'Door onze fout is uw vader en echtgenoot overleden. We hebben de fout gemeld bij de Officier van Justitie, de geneeskundige inspectie, het ziekenhuisbestuur en de tuchtraad. Wij raden U aan een advocaat in de arm te nemen om de zaak verder af te handelen.' Maar de eerste reactie van de familie was; 'Wat erg voor U!' Zij waardeerden onze openheid en stelden geen juridische procedure in, omdat zij daarmee hun vader niet terug zouden krijgen. Wij stonden er echter op dat de zaak uitgezocht werd. Met de Officier van Justitie werd overeengekomen dat de hele zaak gepubliceerd zou worden in een Nederlands vaktijdschrift. En dat is onlangs gebeurd."

Marc Bonten

bericht uit Maastricht

zie ik zo ook wel...Als je al lang in het vak zit, krijg je oog voor dit soort dingen en dan haal je alle mogelijke ziektebeelden, afwijkingen, karakterstoornissen op de eerste klinische blik er al uit...Ik geloof nog steeds dat homoseksualiteit een aangeboren afwijking is...Er zijn zoveel afwijkingen die mensen hebben. Je hebt mensen met platvoeten en met bloemkooloren. In principe is niemand van ons normaal." Een ander controversieel onderwerp waarmee de Utrechtse professor zich bezig houdt zijn fouten in de geneeskunst. Zijn inaugurale rede in 1969 droeg al de titel "De dood op tafel". Hij doelde op patiënten die door medische fouten overleden op de operatietafel. Sindsdien strijdt hij als een moderne kruisridder tegen het verbloemen van medische fouten.

Geduceerde patiënten, hun familieleden maar ook artsen en verpleegkundigen kunnen vermeende medische fouten melden bij speciale commissies. Een medisch team onderzoekt de klacht. Professor Smalhout wordt regelmatig als getuigdeskundige opgeroepen om een oordeel te geven over het handelen van collega-medici. Zijn lezing is gebaseerd op jarenlange ervaring met de grootst mogelijke blunders in de medische praktijk. En dat geeft een onthutsend en gruwelijk beeld, want om het publiek te overtuigen worden een aantal geschiedenissen met dia's gedocumenteerd.

Zo was er de zeventwintigjarige kalligrafiste-schoonschrijfster die haar spitse kin een ietsje wilde laten ronden. Helaas spoot de anaesthesist net voor de operatie het verdovende middel niet in een ader maar in een slagader. Het gevolg was dat haar rechterhand door vaatkrampen necrotisch werd en niet veel later afgezet moest worden. Hetzelfde overkwam een vrouw die op advies van een psychiater een slaapkuurtje onderging om weer een beetje tot rust te komen. Ook hier kwam het

BENOIT

De k
op
gem
een
groo
gen.
Eurc
De i
ven
drag

Wijn
vonn
LSV
gig
mini
leden
lijk
cier
zen)
vrag
digh
een
reer
ring
Volp